

*Szászszorszép Napközi
Otthonos Óvoda*

Óvodai Pedagógiai Program

OM: 034384

2013.

Az óvoda jellemző adatai

Az óvoda neve:	Százsorszép Napközi Otthonos Óvoda
Címe:	1086. Budapest, VIII. kerület Szűz u. 2.
OM:	034384
A program neve:	Százsorszép Program: - környezetvédelem, - egészséges életmódra nevelés, - hagyományőrzés , - prevenciós óvodai nevelési program - kompetencia alapú óvodai program
Az óvoda felügyeleti szerve:	Budapest Főváros VIII. kerület Józsefvárosi Önkormányzat Polgármesteri Hivatala
Jogállása:	Önálló jogi személy
Gazdálkodása:	Részben önállóan gazdálkodó költségvetési szerv
Szakágazat megnevezése:	Alapfokú oktatás 6 óvodai csoportban 143 fő engedélyezett gyermek napközbeni ellátása
Az óvoda képviselője:	az intézményvezető
Nevelés nyelve:	magyar
Az óvoda világnézeti nevelés tekintetében	semleges
Program érvényességi ideje:	2013. év szeptember hó 01. naptól visszavonásig
Az óvoda ingyenes szolgáltatásai:	- óvodai foglalkozások, - felzárkóztató pedagógusi foglalkozások - logopédia, - óvodai eszközhasználat, - sajátos nevelési igényű gyermekek részére felzárkóztató foglalkozás - hitoktatás - halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek részére felzárkóztató foglalkozás - tervezett szenzomotoros torna. - kompetencia alapú nevelés

Bevezető gondolatok

Az ember a világ csodálatos teremtménye. A gyermekek, a felnövekvő ember hajlamainak, készségeinek, képességeinek kibontakoztatása a szakember, a pedagógus számára a legcsodálatosabb feladata.

A gyermeki élet alapvető eleme a játék. A játéknak, a játékos légkörnek kell tükröződnie minden óvodai tevékenységben. A kellemes, nyugodt, barátságos, játékos légkör az alapfeltétele az óvodai nevelés másik fő területeinek: a munka és a tanulás megindításának.

Helyzetkép

A Százszorszép Napközi Otthonos Óvoda a Józsefváros szívében van, melynek meghatározója: a zsúfolt közlekedés, a zaj, a tiszta levegő hiánya, a kevés zöld terület. Ennek ellensúlyozására nagy hangsúlyt fektetünk óvodakertünk gazdagítására. A belvárosban kuriózumnak számít viszonylag nagy óvodakertünk, mely tele van lombos fákkal, bokrokkal. A telken egy több mint 100 éve és egy majdnem 40 éve készült épületben: 6 csoportnyi gyermekkel működik: évente 130-140 fő. Engedélyezett létszám: 143 fő.

A régebbi épületben 45 gyermek két óvodai csoportban, az újabban 95 gyermek négy óvodai csoportban éli mindennapi életét. A gyermekek ellátását 23 fő dolgozó: 14 fő óvodapedagógus, a nevelő-oktató munkát segítők létszáma 9,00 fő. A magyar óvodapedagógia nemzetközi elismertsége mellett még nem talált megoldást azokra a pedagógiai problémákra, amelyekkel a Józsefvárosban nap mint nap találkozunk nevelőtestületünk.

Népesség: VIII. kerületben élő emberek egy része magyar, másik része a cigány, vagy más etnikumhoz tartozik (pl.: ázsiai, ukrán, román).

Gazdasági körülmények: sok a munkanélküli, alkalmi munkából élő szülő, az ő gyermekeiknek étkeztetési kedvezménye, vagy ingyenes étkezése biztosított de a dolgozó szülőket is állandó létbizonytalanság fenyegeti / alacsony iskolai végzettségük.

Igen magas az egyszülős családok aránya.

Infrastruktúra: Óvodánk környékén, de általában a Józsefvárosban élők lakáskörülményei nagyon rosszak. Az infrastruktúra színvonalának alakulása befolyásolja az ott élő és felnövekvő nemzedék fejlődését, komfortérzetét.

Szociokulturális környezet: Az óvodánkba járó gyermekek között kb.40 % a cigány származásúak száma.

A Horváth Mihály tér és környékéről óvodánkba járó gyermekek között sok nagyfokú mentális-, emocionális-, szociális hátránnyal, háttérrel küzd, esetlegesen sérült.

A szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szükségleteinek kielégítését évek óta fontos feladatnak tartja a nevelőtestület minden tagja. Elkötelezettek és felvállalják ezen nehéz sorsú gyermekek nevelését. Évek óta dolgozunk dr. Porkolábné Balogh Katalin prevenciós programjának egyes elemeinek felhasználásával. Több mint 15 éve minden csoportszobában van nagyméretű tükör. 1993. óta van óvodánkban fejlesztőpedagógus. 2008. szeptembertől a differenciáltan felmért, arra rászoruló gyermekek tervezett szenzomotoros tornán vesznek részt. 2009-től két csoportban bevezetésre került a kompetencia alapú óvodai programcsomag.

Az óvodapedagógusok szívesen vesznek részt továbbképzéseken- melyek a nehezen nevelhető, hátrányos helyzetű gyermekek neveléséhez adnak segítséget / 2 fő elvégezte a gyógypedagógiai-asszisztensképzőt/.

A gyermekek szociális körülményeiből adódó hátrányok indokolják a komplex prevenció óvodai program alkalmazását, kiegészítve a helyi sajátosságok etnikai és az egyéb különbözőség figyelembe vételével. Óvodánk pedagógiai programjának alapelveit az Óvodai Nevelési Országos Alapprogramja határozza meg.

Óvodaképünk

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek harmadik életévétől az iskolába lépésig. Intézményünk óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciót lát el. Az óvoda pedagógiai tevékenységrendszere és tárgyi környezete biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének legmegfelelőbb feltételeit. Az óvodánkban, miközben teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődnek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodai nevelésünk célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakoztatását, a hátrányok kiegyenlítése az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is).

Az óvodai nevelésben alapelvünk

- a.) A gyermeki személyiség tisztelete, elfogadása, szeretete és megbecsülése;
- b.) A gyermekek személyiségfejlődésének, egyéni képességeinek kibontakoztatása, az esélyegyenlőség biztosítása;
- c.) A gyermekek érdekeinek mindenkor és minden helyzetben történő képviselése;
- d.) Az óvoda pedagógiai értékeinek megőrzése.

Az óvodai nevelés során az alapelvek megvalósítása érdekében megteremtjük és biztosítjuk:

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkört
- a testi, a szociális és az értelmi képességek egyéni és életkor-specifikus alakítását;
- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű - az életkornak és fejlettségnek megfelelő tevékenységet, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető játéokra;
- tevékenységeken keresztül az életkornak megfelelő műveltség tartalmak, emberi értékek közvetítését;
- a kisgyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges személyi, tárgyi környezetet,
- környezettudatos magatartás kialakítását, formálását,
- alkalmassá válást az iskolai életre.

Nemcsak az egészséges gyermekeknek van joga a boldog gyermekkorhoz, ezért lehetőségeinkhez mérten vállaljuk azoknak a sajátos nevelési igényű gyermekeknek a gondozását, nevelését is, akik közösségben integráltan foglalkoztathatók.

E jogának gyakorlása azonban nem korlátozhat másokat jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, illetve a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltétel megteremtését, fenntartását.

A nehezen szocializálható, lassabban érő és fejlődő hátrányos helyzetű esetleg sérült gyermekek neveléséhez megfelelő szakemberek / gyógypedagógus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, logopédus / segítségét vesszük igénybe. Kiemelt feladatunk a tehetséges gyermekek gondozása.

Ezek az alapszolgáltatások intézményünkben ingyenesen vehetők igénybe.

Biztosítjuk magyar nyelven a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, és átörökítését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.

Elfogadó nevelői magatartásunk az erkölcsi és emberi értékek norma- modellként hagyjanak nyomot neveltjeink személyiségében, további életük sikeres megvalósításában.

Gyermekképünk

Mottó

A gyermekeket nem abban kell segíteni, hogy felnőtte váljanak, hanem abban, hogy gyermek legyen, hogy egészséget, érzelmet hordozó emberré váljon.

Óvodánkban, olyan gyermekeket nevelünk, akik, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiséggel rendelkeznek. Figyelembe vesszük életkori és egyéni sajátosságait, testi – lelki szükségleteiket és hozzásegítjük őket személyiségük szabad kibontakozásához. Ehhez folyamatosan megteremtjük a szükséges feltételeket.

Szeretnénk, ha óvodásaink a környezetet ismerő-, szerető-, óvó-, védelmező gondolkodásmódja, életvitele kialakulna. Megalapozzuk az egészséges életvitelüket-, módjukat, táplálkozásukat.

Műveltségük gazdagítása érdekében hangsúlyt fektetünk a magyar, népszokások tevékenységeinek, zenei-, irodalmi gazdagságának megismerésére.

A mentális-, emocionális-, szociális hátránnyal , háttérrel küzdő gyermekeink szükségleteinek kielégítését évek óta feladatnak tekinti a nevelőtestület minden tagja.

Ez indokolja a komplex prevenció óvodai program alkalmazását, kiegészítve a kompetencia alapú óvodai programcsomaggal és a helyi sajátosságok etnikai és egyéb különbözőség figyelembe vételével.

Külön hangsúlyt fektetünk a *különbözőség* elfogadására. Hangsúlyozzuk a tehetség gondozást.

Óvodánkban a gyermekek

- boldogok,
- szabadon és önfeledten játszanak,
- élvezik a mozgás örömét és varázsát,
- gondozottak, fejlődnek kulturhyiényés szokásaik,
- megismerik az általunk közvetített erkölcsi normákat, értékeket,
- képességeikhez mérten fejlődnek kognitív tulajdonságaik,
- magabiztosakká válnak, sokféle ismeretet szereznek önmagukról,
- viselkedésükben megmutatkozik az önfegyelem, udvariasság, szeretet,
- önállósodásuk során döntőképesek, sikerorientáltak,
- erősödik bennük a tolerancia készség.

Jövőképünk

Óvodánk nevelőtestületének eredményei, szakmai felkészültsége, folyamatos képzésének igénye, elhivatottsága garancia arra, hogy az intézményünkbe járó gyermekek, valamint a szociálisan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyermekek részére a minőségelvű fejlesztést biztosítani tudjuk. Ebben a tudatban vállaljuk, hogy az óvodánkba járó gyermekek képességeit a tőlünk elvárható legjobb módon fejlesztjük, mellyel alkalmassá tesszük őket egy jobb életminőség elérésére, a változó társadalmi igényeknek megfelelően.

„ Soha nem szabad megengednünk, hogy valaki anélkül távozzék tőlünk, hogy boldogabb és jobbnak ne érezze magát „,

(Teréz anya)

1. Programunk alapelvei, célja, feladata

1.1. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának célja

Az óvodai nevelés célja az, óvodások sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiségnek kibontakoztatása, elősegítése, az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével
(ideértve a különleges gondozást igénylő gyermekek ellátását is).

1.1.1. Óvodánk nevelési programjának célja

A 3-7 éves gyermekek sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésének elősegítése a családi nevelést kiegészítve, figyelembe véve az életkori és egyéni sajátosságok eltérő fejlődését.

A testi, szociális és értelmi képességek formálása oly módon, hogy képesek legyenek sikeres iskolai beilleszkedésre.

Óvodásaink a környezetet ismerő-, szerető-, óvó-, védelmező személyekké váljanak.

A magyar kultúra, néphagyomány, népszokás értékeit megismerjék.

A különbözőség elfogadtatása az esélyegyenlőség kihasználása alapfeltétel.

A célokat szerteágazó, egymásra épülő, egymással összefüggő feladatokkal, komplex módon érvényesülő tevékenységekkel, különös tekintettel a mással nem helyettesíthető játékkal érjük el, amelyek átszövik az óvodai nevelés teljes rendszerét.

1.2. Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának általános feladatai

Az óvodai nevelés feladata az óvodáskorú gyermek testi és lelki szükségleteinek kielégítése.

Ezen belül:

- az egészséges életmód alakítása,
- az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása,
- az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.

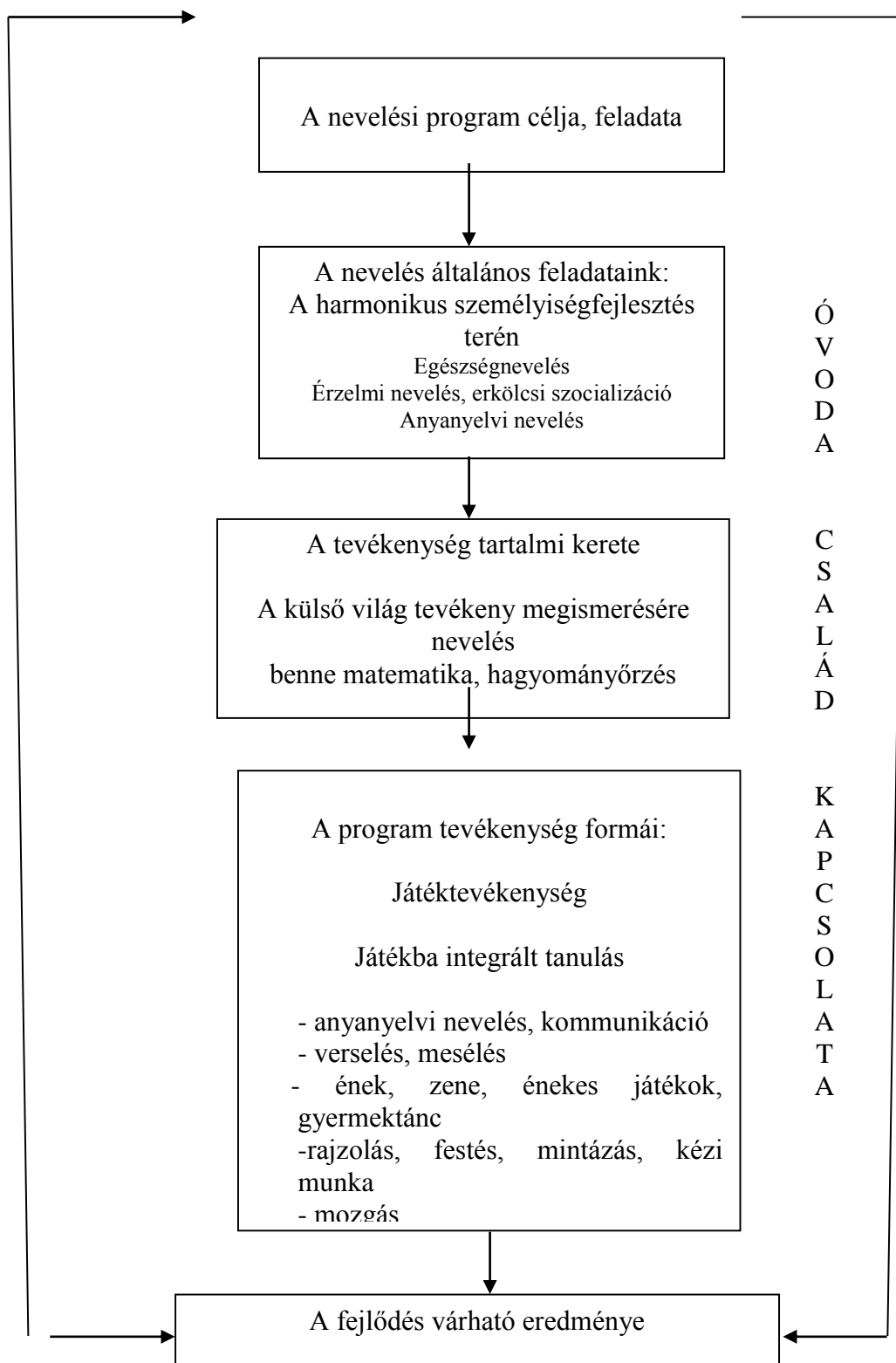
1.2.1. Óvodánk nevelési programjának általános feladatai

A szabad játék, közös tevékenységek, egyéb programok során

- a természetvédelemre és hagyományokra nevelés,
- az egészséges személyiség fejlesztése, a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális és értelmi érettség kialakítása
- a 3-7-8 éves gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak eltérő fejlődési ütemének szem előtt tartása,
- tehetséggondozás,
- az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az óvodai nevelési feltételek sajátos szervezésével, felzárkóztatás
- érzelmi nevelés,
- anyanyelvi nevelés.

Az óvodai nevelésünk rendszerének képi megjelenítés

Programunk rendszerábrája

2. A nevelés általános feladatai

2.1. Egészségnevelés

Az egészséges életmódra nevelés az egészséges életvitel alakítása, a gyermek testi fejlődésének elősegítése ebben az életkorban kiemelt jelentőségű.

„ A gyerekek úgy éreznek,
ítélnek és cselekednek,
miként azt azoknál látják,
akiket szeretnek és becsülnek.”

(Dr. Vlassics Gyula)

2.1.1. Célja

A gyerekek egészséges életvitelének megalapozása, igényeik kielégítése, testi fejlődésük elősegítése, védelme.

2.1.2. Feladatok

- A gyermekek gondozása, testi szükségleteik, mozgásigényük kielégítése.
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségének biztosítása.
- A gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet biztosítása, környezettudatos magatartás megalapozása.
- Az egészséges életmód kialakítása. (testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés)
- A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése.
- A gyermeki testi képességek fejlődésének segítése.

2.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek felvételét követően az első találkozások alkalmával anamnézis készítése a jobb megismerés érdekében.
- A gondozási szokások kialakításában a gyermekek önállóságának és a fokozatosság elvének érvényesítése.
- Az óvónő-gyermek viszonyára a megértés, segítség, testközelség jellemző, mely a gyermekek egyéni igényeinek, a családból hozott szokásainak megismerését segíti elő.
- A beszoktatás kezdetétől a helyes életritmus kialakítása a csoportos dajka közreműködésével.
- A gyermekek táplálkozási igényének kielégítése a napi 3-szori étkezéssel.
- Az étrend megfelelő összeállításának figyelemmel kísérése.
- Az étrend kiegészítése-szülők bevonásával-gyümölcs-, zöldségfélékkel.
- Az étkezési szokások elsajátítása önkiszolgálással, egyéni

megbízásokkal, naposi munkával.

- A várakozási idő kiküszöbölése érdekében folyamatosságra törekvés.
- Lehetőség biztosítása arra, hogy a gyermekek bármikor ihassanak.
- A testápolási teendők terén az önállóság folyamatos növelésére való törekvés, személyes példaadással, folyamatos felügyelettel, segítségnyújtással alkalmazkodva a gyermekek egyéni fejlettségéhez.
- Az öltözködési sorrend kialakítása, az időjárásnak és az évszagnak megfelelő öltözködésre tanítás.
- A gyermekek megfelelő, szabad mozgásának biztosítása. Az udvar, a tornaszoba és a csoportszoba adta lehetőség kihasználása. A harmonikus, összerendezett mozgás formálás, a testi képességek fejlődésének segítése.
- A gyermekek nyugodt pihenéséhez a feltételek megteremtése (szellőztetés, csend, nyugalom, párologtatók használata, mese, halk zene).
- A gyermekek helyes testtartásának kialakítását tartásjavító és lábboltozat erősítő tornával való elősegítése.
- Az edzettség, az ellenálló képesség növelése a rendszeres szabad levegőn való tartózkodással.
- Nyáron a víz és a napfény edző hatásának kihasználása a fokozatosság elvének megtartásával.
- A szabadban és a csoportszobában végezhető mozgásos tevékenységek szervezése a gyermekek mozgásigényének kielégítésére és fejlesztésére.
- Kirándulási lehetőségek biztosítása, amely a mozgásigény kielégítésén kívül együttes élményt nyújt, megalapozza a környezetet védő-óvó szokásszabályokat.
- Az udvar adta lehetőségek kihasználása az egyéb edző hatású tevékenységek biztosításával: rollerezés, kerékpározás.
- A gyermekek rendszeres egészségügyi szűrésének biztosítása.
- Esztétikus, nyugtató hatású, biztonságos tárgyi környezet kialakítása, mely kedvezően befolyásolja a fejlődést.
- Minden csoport részére saját udvarrész kialakítása, ahol lehetőség van a szervezett és szabad mozgásokra.
- Az európai szabványnak megfelelő mászóakák, hinták, babaházak adta lehetőségek kihasználása.
- A csoportszobában, mosdóban a gyermekek méretéhez igazodó esztétikus, praktikus berendezések használata.
- A gyermekek és a családok szokásainak megismerése, problémák (testi, lelki) esetén megfelelő szakemberrel kapcsolatfelvétele-, tartása.
- A testápolás, táplálkozás, életritmus, mozgás, pihenés és az ehhez kapcsolódó tevékenységek helyes szokásainak kialakítása, a gyermekek egyéni adottságainak figyelembe vételével, példamutatással.
- A gyermekek életkorának megfelelő életritmus kialakítása, a napirendben való rögzítése.
- Az egészséges életmódra nevelés modul használata a mindennapi tevékenységek során.

2.1.4 A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Kialakul és megalapozódik a helyes életritmus, mely megfelel a gyermekek életkori sajátosságainak.
- A tevékenységek és az ezen alapuló szokások folyamatos gyakorlása során önállókká és igényesekké válnak önmagukhoz és a környezetük felé.
- A kulturált viselkedési szokásokat elsajátítják.
- Az ellenálló képességük és testi-lelki edzettségük fejlődik a szabadban végzett játékkal, testmozgásokkal.
- A táplálkozás, a mozgás, az öltözködés, a testápolás során fejlődik finommotorikájuk, testsémájuk, szem-kéz koordinációjuk és térirány fogalmuk.
- Szokássá alakul a rendszeres, gondos tisztálkodás, ápoltság.
- Elsajátítják az egészséges táplálkozás alapjait.

2.2. Az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

„Az emberben az érzelmek hamarabb fejlődnek,
mint az értelem, tehát előbb szeretünk, mint gondolkodunk.”
(Brunsvik Teréz)

2.2.1. Célja

A gyermekek egyéni értékeinek, tulajdonságainak képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül, az egyéni nevelés keretében a csoport normái alapján.
Az együttműködés szabályainak kialakítása, fejlesztése.

2.2.2. Feladatok

- Érzelmi biztonságot nyújtó, szeretetteljes, családi légkör megteremtése a beszoktatástól az óvodáskor végéig.
- A napi tevékenységek tudatos megtervezése.
- Közös élmények biztosítása.
- A szűkebb-tágabb környezet megismerése, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Interperszonális pozitív érzelmi kapcsolatok kialakításának elősegítése: gyerek-gyerek; gyerek-felnőtt között.
- Az érzelmekre épülő és megtartó képességek formálása, erősítése, a társas kapcsolatok létrehozása érdekében, a különbözőség elfogadására nevelés.
- A szocializáció folyamatában megfelelő pedagógia módszerek helyes használatával és szükség esetén szakemberek bevonásával a sajátos nevelési igényű gyermekek sajátos törődése, integrációja.

2.2.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Lehetőség biztosítása a gyermekek érzelmeinek kifejezésére,
- A napirend folyamatos, rugalmas kialakításával biztosítsa a változatos tevékenységekhez az elegendő időt és helyet.
- A szabályozó szokásrend megalapozása, mely ismétlődésével állandóságot jelent, biztonságérzetet nyújt a gyermekeknek.
- A különböző tevékenységek által lehetőségek biztosítása: az ismeretek átadására, befogadására, értékek tiszteletének megtanulására, a különbözőség elfogadására, a szabályokhoz, erkölcsi normákhoz (együttérzés, segítőkészség, az önzetlenség, a figyelmesség) való alkalmazkodásra. Elsődleges szerepe van a játék tevékenységnek, mert ez a gyermekek pszichikus szükséglete (pozitív, negatív érzelmek feldolgozására, feloldódásra alkalmas).
- A szabad játékfolyamat biztosítása, melyben átélik (újraélik) érzelmeiket, ezáltal fejlődik énképük, érdeklődésük, társas kapcsolatuk, kommunikációs készségük (metakommunikációs jelzések), konfliktus tűrő-, és megoldó képességük.
- A munka feladatainál biztosítani kell az önként vállalt feladatok gyakorlatiasságát, a megbízatások örömet. Fejlődik a gyermekek önállósága, kitartása, önértékelése, felelősségérzete, feladattudata, őszintesége, segítőkészsége.
- Arra való törekvés, hogy a gyermekek számára öröm forrás legyen (motiváció, aktivitás) a napi mesehallgatás, verselés, zenélés, énekes-mozgásos játék, vizuális tevékenység és az őket körülvevő természet-, tárgyi világgal való megismerkedés.
- Az ünnepek, hagyományok, szokások segítsék az egyén és a csoport összetartozását, erősítsék az érzelmet, az erkölcsöt, fejlesszék az esztétikát.
- Közös élmények lehetőségei:
 - ünnepek,
 - séták (Állatkert, Természettudományi Múzeum),
 - évszakonkénti kirándulások,
 - gyermek-, és bábelőadások,
 - játszódélutánok,
 - múzeum- iskolalátogatások.
 - születésnapok.
- Érzelmi hatás fokozása: - százszorszép virággal hímzett nyakkendő,
 - zászló
 - ünneplő ruha.
 - százszorszép virággal díszített póló.
- A felnőttek modell értékű viselkedése. Az érzelmi támaszt nyújtó nevelői attitűd, empátiás készség, türelem, szeretet kisugárzása és nyitottság a kapcsolatok sikeres kiépítése.
- A családi háttér, a személyi és a tárgyi lehetőség megismerése, a stressz elhárítása, biztonság megteremtése, szükség esetén szakember bevonásával, szoros együttműködésével, mely lehetőséget ad a gyermekek egyéni fejlesztéséhez, az iskolaérettség eléréséhez.

A szocializáció feltételei

- a környezet biztonsága az ingerforrások tartalma,
- az együttműködés igényéhez lehetőségadás / beszélgetéshez, társalgáshoz, szociális érzékenység kimutatásához /,
- az együttlét igényének megalapozása, harmóniája: fontos, hogy a gyermek önállóságát, szabadságigényét, rendvagyát tiszteljük, elégítsük ki, gazdagítva az egyén és a közösség harmóniáját.

2.2.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Kialakul a gyermekek énképe, önértékelése – a természetes megnyilvánulására és teljesítményére adott konkrét megerősítések által.
- Szűkebb-tágabb környezet megismerésével fejlődik a szülőföld, haza iránti szeretetük, tiszteletük.
- Közvetlenek a nyitott, elfogadó kapcsolatteremtésben, beszédükben, és magatartásukban.
- Környezetükben képessé válnak az együttműködésre felnőttekkel-, gyermekekkel egyaránt.
- Képesek érzelmeik felismerésére, kifejezésére, uralkodására.
- Tűrő-, és konfliktus képességük erősödik.
- Kialakulóban vannak azok a magatartási formák, melyek a természeti-, és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek (alapvető erkölcsi normák).
- Öszinteség, feladattudat, egészséges önbizalom jellemzi őket.
- Kialakul a mások iránti tisztelet és megbecsülés érzése, a különbözőség elfogadása és tisztelete.
- Szociálisan éretté válnak az iskolára.

2.3. Az anyanyelvi nevelés megvalósítása

Anyanyelvi nevelés

Az óvoda szeretetteljes légköre alkalmas arra, hogy a kommunikációs légkör kialakuljon valamennyi tevékenységi forma keretében. Az eddigi eredmények, a tapasztalatok azt jelzik, hogy a gyermekek szívesen beszélnek, kérdeznek, jeleznek. A magyar nyelv alapvető kifejezéseit, szófordulatait értik, használják. Ezek a tények hatnak a gyermekek gondolkodására, érzelmeikre, - annak kifejezésére, az ismeretek befogadására, - megértésére.

2.3.1. Célja

A szép beszéd által a gyermekek biztonságérzete megerősödjön és tájékozottabbá váljanak. Gazdagodjon ismeretük, mélyüljenek érzelmeik és fejlődjön esztétikai érzékük.

A helyes beszédre nevelés segítse elő:

- a gyermekek érzéseinek kifejezését,
- fejlessze gondolkodásukat, ízlésvilágukat,
- helyes fogalmakat alakítson ki,
- ismereteiket helyesen juttassa kifejezésre,
- mások számára ki tudják fejezni kívánságaikat, megfigyeléseiket, gondolataikat,
- járuljon hozzá, hogy megtalálják helyüket a környezetben és a szocializáció érésében.

A környezet, a családi háttér nem kedvez az anyanyelv gyakorlására: / vegyes összetételű családok, etnikai nyelvezet, zsargon /. Az óvoda, a szülő, a család kommunikációs terének megléte, a stílusa, a közlés módszerei, a mimikával fűszerezett beszéd nem egységes és nem mindig eredményes.

A minta, a modellkövetés is nehezen érzékelhető. A társadalmi, regionális közeg is hiányos, nem mindig követhető.

Ezért a nevelés folyamatában segítjük a gyermekeket abban, - több éven keresztül - hogy a nyelv, a beszéd és a magatartás a nyelvi műveltség mérője, kifejezője legyen. Az óvoda szervezettségében, a nevelés folyamatosága lehetővé teszi az anyanyelv koncentráltságát és a speciális fejlődés kereteit.

Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció különböző formáinak kialakítása az óvodai nevelő tevékenység egészében kiemelt jelentőségű.

2.3.1.2 Feladatok

- Beszéd a gyermek szemében mintaértékű, ezért a kifogástalan, igényes, szép beszédre való törekvés.
- A különböző anyanyelvi háttérből érkező gyermekek, egyéni fejlődésük figyelembevételével kifejezőkészségük fejlesztése, szókincsük bővítése.

2.3.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Biztonságot adó szeretetteljes, beszélgető légkör megteremtése az egész nap folyamán, amelyben a gyermekek szívesen megnyilatkoznak, összefüggően elmondják élményeiket.
- A gyermekek meghallgatása, kérdéseinek megválaszolása.
- A szabatos magyar beszédre tanítás.
- A gyermekek aktív és passzív szókincsének bővítése, mesék, versek, elbeszélések által.
- A gyermek személyiségfejlesztése az udvarias beszédkultúra alakításával..
- A beszédfigyelem kialakítása, hogy képesek legyenek másokat is meghallgatni.

- A gyermekek beszédét nyelvtanilag egyre szabatosabbá kell tenni, küzdelem az idegen formára alkotott szavak használata ellen.
- A beszédhibák kiszűrése (hiányzó vagy rosszul ejtett hangok, a beszéd folyamatosságának hibái, hangszín rendellenességei, az anyanyelv sajátosságaitól eltérő ritmus, hangsúlyozás), csökkentése nyelvi játékok, nyelvtörők segítségével ; szükség szerint szakember felkérése.
- A családok anyanyelvi kultúrájának (táj-, rétegnyelv), a köznyelvtől való eltérés okainak megismerése.
- A nevelőtestület beszédjének hangereje, hangszíne, képszerűsége, az érzelmeket kifejező ereje modellként hasson a gyermekekre és tegyen eleget a nyelvi műveltség, a viselkedés, az érintkező magatartás helyes kialakítására.
- Differenciált fejlesztés az anyanyelvi játékok során.
- A gyermek beszédfejltségének felmérése.
- A beszédkezdés felkeltése, fenntartása.
- A társakkal való kapcsolatteremtés segítése az egyéni szükségletek alapján.

Anyanyelvi nevelés az óvodai élet különböző területén

Játék:	- szókincsbővítés, - kifejezőképesség fejlesztés, - különböző beszédmódok gyakorlása.
Mese, vers:	- leghatásosabb eszköz, - a helyes légzés-, és artikuláció, - szókincsbővítés, - nyelvi kifejezőképesség gazdagítása, - nyelvi emlékezetfejlesztés .
Bábjáték:	- beszédképesség fejlesztése, - élmények újrafeldolgozása, - szókincsbővítés, - szupraszegmentális eszközök gyakorlása.
Dramatizálás:	- beszéd és előadás technikai feladatok gyakorlása metakommunikációs eszközökkel.
Ének, zene:	- a szupraszegmentális eszközök gyakorlása (hangszín, hanglejtés, hangerő....).
Külső világ megis.:	-közvetlenül körülvevő és tágabb természeti és társadalmi környezetből szerzett tapasztalatok, mondatokba foglalása.
Matematika:	- beszéd és gondolkodás szoros összefüggésben fejlődik (viszony fogalmak, melléknév fokozása, mozgásirányok, állítások megfogalmazása).
Rajzolás:	- verbális megnyilatkozások: belső képek gazdagodása, gondolatok, érzelmek kifejezése, közös élmény lerajzolása.
Mozgás:	- szóbeli közlés, utasítás alapján a gyakorlatokat végrehajtása.
Munka:	- a beszédgátlás oldása,

- szókincs gyarapítás.

Munkánk megvalósulását segíti a TÁMOP 3.1.4 pályázat Jó gyakorlatán átvett „Tedd és Mondd” anyanyelvi fejlesztőprogram, mely az életkoroknak megfelelő játékgyűjteményből áll.

2.3.1.4. Fejlődés várható eredménye az óvodáskor végére

- Magyar nyelven érthetően és folyamatosan beszélnek, kommunikálnak.
- Gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal kifejezik.
- Különböző mondatszerkezeteket és mondatfajtákat alkotnak.
- Minél több szófajt használnak.
- Tisztán ejtik a magán-, és mássalhangzókat.
- Képesek végig hallgatni másokat és megértik mások beszédét.
- Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és a környezetükről.
- Mondanivalójukat metakommunikációs eszközökkel színesítik.
- A beszédhelyzetnek megfelelő beszédfordulatokat használnak.
- Koruknak megfelelő udvariassági kifejezéseket használnak.
- Rendelkeznek olyan szókinccsel, amely lehetővé teszi gondolataik érthető kifejezését.

Értelmi fejlesztés

2.3.2.1. Célja

Az önálló ismeretszerzés kifejllesztése, a felfedezésre való alkalmasság kialakítása. Az értelmi készségek és képességek formálása.

2.3.2.2. Feladatok

A kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével a gyermekek spontán szerzett, illetve meglévő tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, célirányos bővítése, *gyakoroltatása* oly módon, hogy ezen keresztül fejlődjenek megismerő, kognitív képességeik.

- Valóság-hű észlelés fejlesztése.
- Figyelem összpontosításra, megfigyelésre való képesség fejlesztése.
- Képzelet fejlesztés.
- Emlékezetfejlesztés.
- Gondolkodásfejlesztés,

2.3.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Valóság-hű észlelés fejlesztése, amely során a külvilág tárgyai, jelenségei, egészükben összes tulajdonságaik alapján tükröződnek tudatukban.
 - Tapintás: a gyermekek megismertetése különböző anyagokkal, azok tulajdonságaikkal
 - Látás: színek és árnyalatok megkülönböztetése, alak- és formaállandóság (rész-egész), számosság elve, vizuális ritmus észlelése és létrehozása, különbözőségek, azonosságok megfigyelése, kiemelése.
 - Hallás: beszéd- hallás fejlesztése, magas -mély; halk-hangos; gyors-lassú érzékeltetése, hangszerek és zöreijhangok felismerése, egymás hangjának felismerése, ütem és ritmus érzékelése.
 - Szaglás: virágok, gyümölcsök, zöldségek jellegzetes illatának felismerése, megnevezése.
 - Ízlelés: jellegzetes ízek felismerése, megnevezése, ételek megnevezése ízeikről.
- Figyelem összpontosításra, megfigyelésre való képesség fejlesztése.
- Az alak-háttér, rész-egész összefüggésének, azaz az alaklátás mechanizmusának, működésének fejlesztése.
- A különböző helyzetekben biztosítsa, hogy a megoldásokra váró feladatok elvégzése közben a gyermekek új tapasztalatokat, ismereteket szerezhessenek és gyakorolhassák azokat.
- Lehetőség biztosítása a meglévő ismertek alkalmazására, a változások ok-okozati összefüggések felismerésére.
- Képzletfejlesztés.
- Emlékezet fejlesztés.
- Gondolkodás fejlesztés.
- Kreativitásfejlesztése.

A gondolkodás fejlesztés lehetőségei

- a pontos megfigyelések,
- a körültekintően megfogalmazott kérdések,
- a tárgyak részletes körülírása,
- a sokféle tevékenységre épülő konkrét tapasztalatgyűjtés.

Az értelmi nevelés fejlesztés területei

- játék,
- ének- zene, énekes játékok,
- mese-vers
- rajzolás, mintázás, kézi munka,

- mozgás,
- a külső világ tevékeny megismerése,
- munka.

2.3.2.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

A gyermekek belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelés folyamatának eredményeként, szükség esetén szakemberek segítségével a gyermekek többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai munkához, az iskolai élethez szükséges fejlettségi szintet.

Az iskolai felkészültség kritériumai

- Megfelelő testi fejlettség és egészségi állapot.
(A súly, a magasság, a mozgásszervek, az idegrendszer és az érzékszervek épsége, a beszéd érthetősége, az izmok kellő fejlettsége.)
- Akaratlagos figyelemre való képesség és megfigyelőkészség.
Legalább 5-10 percig tartó akaratlagos figyelemre és a tárgyak fontosabb jegyeinek megfigyelésére való képesség.
Könnyebbé válik a megosztása és az átvitele.
- Megbízható emlékezet.
Egyszerű bővített vagy összetett mondatokat visszaadjanak hallás után.
Hallott rövid mesék, történetek szándékos megjegyzése és a lényegesebb mozzanatok cselekmények kérdések alapján történő felidézése.
- Gondolkodás fejlettsége.
A lényeglátás kezdeti fejlettsége.
Az egész és részeinek látása (analitikus, szintetikus gondolkodás).
Elemi fogalmi gondolkodás kialakulóban van.
Ítélet és következtetések alkotására való képesség kialakul.
Ok-okozati összefüggéseket ismernek fel.
Szóbeli kifejezőképességük fejlődik.
- A tanuláshoz szükséges tapasztalatok alapismeretek és gyakorlati készségek kialakulnak.
Természeti és társadalmi környezetre vonatkozó tapasztalatokkal alapismeretekkel (tájékozottság) rendelkeznek.
Ábrázolóképeség utánzás útján és önállóan.
Megfelelő kezűgyesség és mozgásbeli fejlettség elérése.
A mozgások célnak megfelelő irányítása (eszközök használata)
- Munkára érettség
Kialakul a tanulékonyosság ,a feladattudat, a feladattartás, az önálló munkavégzésre való képesség.

- Szociális magatartás fejlettsége
A közösség igénye és az abba való beilleszkedés készsége fejlődik, kialakul szabálytudatuk.
Képes kapcsolat felvételre és a fokozatosan kialakuló együttműködésre.
Felnőtt irányításának elfogadása, képesség a közösségben végzett munkára.
Érzelmileg kiegyensúlyozottá válnak.
Késleltetni tudják szükségleteik kielégítését.

3. A tevékenység tartalmi kerete

3.1. A külső világ tevékeny megismerése, matematikai tapasztalatszerzés

A környezeti nevelés célja a környezettudatos magatartás, környezetért felelős életvitel elősegítése. A bioszféra megőrzése, fenntartása.

A természet, az épített és társadalmi környezetet, az embert tisztelő szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása.

Nemcsak a környezet megvédésére kívánunk nevelni, hanem a környezettel való együttélésre is.

A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, amely a születéstől az élet végéig tart.

Az óvodai környezeti nevelés alapozó jellegű, így meghatározható szerepet játszik az egyén környezet kultúrájának alakításában.

Fontos, mert személyiségformáló, szokás kialakító szerepe van és áthat minden tevékenységet.

Komplex nevelésünk megalapozza az óvodánkba járó gyermekek környezeti tapasztalatait, melyek később ismeretté, majd egész életre szóló tudássá alakulnak.

3.1.1. Célja

A gyerekek az őket körülvevő szűkebb és tágabb természeti, társadalmi környezetről olyan tapasztalatokat szerezzenek, amelyek az életkoruknak megfelelő biztonságos eligazodáshoz tájékozódáshoz nélkülözhetetlenek.

3.1.2. Feladatok

Figyelembe vesszük a gyermekek aktivitását, érdeklődését, érzelmi beállítottságát, kreativitását, az érzékelés fontosságát, modellkövetését.

- Alakítsuk ki és formáljuk a gyermekek pozitív érzelmi viszonyát a természeti, társadalmi környezethez. Fontos a felnőtt, pedagógus, mint modell.
- Ismerjék meg, fogadják el, szeressék meg a közvetlen környezetükben lévő világot, azok értékeit. (Óvoda belső-külső képe. Óvoda környéke.)

- Alapozzuk meg olyan szokásokat, szokásrendszereket, viselkedésformákat és tudatosan fejlesszük olyan képességeket, amelyek szükségesek a természetes és ember által épített, létrehozott környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység a helyes értékrendszer, környezettudatos életvitel kialakításához. Minden tevékenységünket hassa át.
- A környezeti tevékenység legyen napi szintű, sokszínű és legyen tekintettel a JÁTÉKra. A spontán és szervezett tapasztalathoz és ismeretszerzéshez biztosítjuk a szükséges feltételeket: kellő idő, hely, eszközök.
- Ismerkedjenek a nemzeti kultúránkkal, hagyományainkkal, néphagyományainkkal, tárgyi kultúra értékeivel. Tanulják meg szeretni és védeni ezeket. Múzeumok, régi épületek, szobrok ... felfedezése, szépségére való rácsodálkozás. Népmesék, mondókák, időjárési jóslatok.

3.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Az élő-, élettelen környezeti tényezők leglényegesebb összefüggéseinek a megláttatása helyi sajátosságainkat figyelembe véve. *Pl.: Madárbarát óvoda innováció dokumentációja, programjai segítségével*
- Az óvoda és a család együttműködésére való törekvés, mert a család szemlélete a gyermekén keresztül alakítható. (Termések gyűjtése, gyümölcsök-, zöldségek biztosítása, játszódélutánok, közös kirándulások szervezése)
- A gyermekek vigyék haza az óvodában kialakított környezetbarát szokásokat. Tisztaság, környezet rendjének megőrzése. (Egészséges életmód; növény-, és állatvédelem; párolgztatás; életritmus-napirend; papírgyűjtés; vízzel-, árammal való takarékoskodás).
- Az udvarunk adta lehetőségek tudatos kihasználása. Mozgásos játékok, jó levegőn. Kerti munka, különböző anyagokkal ismerkedés; növény-, állatvédelem; kedvenc fa vagy bokor; változó természet; növény-, állatvilág; termések gyűjtése stb...
- Lehetőség biztosítása a növény-, és állatgondozásra. Az ehhez szükséges feltételek megteremtése. Természetsarkok, akvárium, terrárium. Udvaron madáretetés, odú, itató folyamatos feltöltése, kertészkedés, komposztálás.
- Rendszeresen séták, kirándulások szervezése, mivel a VIII. kerület közepén élünk. A szűkebb-tágabb természeti-, társadalmi környezettel való megismertetése. Fedezzék fel a változásokat, sajátítsák el a helyes viselkedési formákat, szokásokat. Kiránduló helyeink: Népliget, Fűvészkert, Orczy-kert, Állatkert, Normafa, Gellérthegy, Almáskert, Vadaspark, pályaudvar, repülőtér, piac, Nemzeti Múzeum, Természettudományi Múzeum.
- Az óvónők szervezzenek lehetőség szerint évközben vagy nyáron erdei tábort (Magyarkút. Káptalanfüred) főleg a nagycsoportosok számára.

A környezeti nevelés szinterei

Az óvoda belső tere: csoportszoba és egyéb helységek természet sarok – ott lévő kincsek, szertár, könyvtár (diák, képek, videokazetták, könyvek).

Udvar:	fajátékai, kertgondozás, növényei, állatai gondozás, védelme.
Utca:	óvoda környéke.
Zöld területek:	Népliget, Vadaspark, Normafa, Gellérthegy, Állatkert..
Épületek:	Iskolák, múzeumok, posta, planetárium, pályaudvar...
Munka jellegű tev:	kertészkedés, papírgyűjtés, újrászappan készítés, Takarékoskodás, komposztálás.
Család-óvoda:	szülők, barátok, más emberek-kapcsolatok.

A környezeti nevelés tartalma

A külső természeti környezet

Témái	Jellemzői	Fajtái	Hatása a környezetre, emberekre
Levegő	Érzéki tapasztalatok, Láthatatlan légmozgások, Nap-színe, hőmérséklete	Minőség szerint: Tiszta, káros levegő O ₂ dús, ritka Szélfajták Napsugárzás erőssége Idő (nappal-éjszaka)	Párolgatatás, illóolajkúra Légzőgyakorlatok, légfürdő, Játékok, kísérleteke a levegővel Levegő védelme Légszennyezés és hatása a környezetre Energiájának kihasználása Légi közlekedés Napfürdő, napozás+bőrvédelem, Nap hatása az élő környezetre (növények, állatok, emberek). Energia forrás.
Témái	Jellemzői	Fajtái	Hatása a környezetre, emberekre
<i>Tűz</i> (<i>Nap</i>)	Érzéki tapasztalatok (szín, hang, hőmérséklet, illat...) Anyagok és a tűz	A NAP „rakott tűz, „kemence” tüze, tűzhely tüze, gázláng radiátor melege	A Nap, tűz hatása az élőlényekre Anyagok és a tűz Család, otthon, test melege A tűz, mint veszélyforrás, megelőzés és védekezés A Nap, tűz, mint energia forrás A tűz kapcsolata a földdel, vízzel levegővel
Víz	Lételem, Színtelen, szagtalan,	Folyó, állóvizek. Csapadék	Káros hatása: árvíz, aszály, belvíz, fertőzött víz.

	íztelen folyadék, (külső jellemzői). Hangja Hőmérséklete Halmazállapota	körforgása. Élőhely: Növény-, állatvilága Vízi tevékenységek	Vizek védelme: víz-tisztítása, csatorna. Haszna: tisztálkodás, tisztítás, vízzel kapcsolatos játékok, munkák, sportok, vízi közlekedés, vízenergia hatása.
<i>Föld</i>	Jellemzői (formája, felszíne, légköre, mozgása, hőmérséklete) Élővilága Tárgyi környezet	A Föld, mint bolygónk elhelyezkedése a Naprendszerben A Föld, mint élőhely, tárgyi környezet	A Föld védelme Napszakok, évszakok A Föld hatása az élő-, és élettelen környezetre
Természet	Felépítése, Szépsége, Változása, milyensége, jellegzetessége....stb	Évszakok, Időjárás, Tájak: (hegy, síkság; erdő-mező- víz, vízpart) Város-falu , ország Élő-élettelen környezet, Földünk helye a világegyetemben	„Szépség” befogadása.Rácsodálkozás. Öltözködéssel kapcsolat. Kirándulások során tapasztalat szerzés. (levél, termésgyűjtés...) Természeti jelenségek (villámlás, dörgés, szivárvány, földmozgás,). Növényekre, állatokra gyakorolt hatása.
Talaj	Minőségei: Színe, illata Élővilág (állatai, élőlényei, növényei)	Hasznosítás szerint: termőtalaj, erdei talaj, agyagos talaj.... Színe szerint: Fekete., barna, sárga Összetettség: Fekete, erdei, homokos,... tápdús, gazdag sovány, kiszáradt Talajban élő állatok fajtái Hasznuk, káruk.	Talajvédelem. Kerti munkák. Szemét probléma és hatása a talajra. (komposztálás fontossága). Vetemények, szántók , stb Talaj, állatok, növények fontos bölcsője stb Gilisztafarm
Növények	Felépítésük Színük, Fejlődésük, viráguk,	Fák, cserjék, fűvek, virágok, zöldségek, gyümölcsök	Növények hasznának megismerése (étkezés, levegő tisztítás, talaj

	termésük, virágok, termések külső jegyei, Évszakonkénti változások	Kedvenc fák, bokrok Gyógynövények Védett növények Haszon növények Dísznövények Növények- élőlények...	megkötés, Felhasználásuk: favágás, bútorkészítés, papírgyártás, gyümölcsök felhasználása, eltevés...) Növények gondozása, kerti munka (ültetés, metszés, rovarcsapda készítés, permetezés) Növények mértékletes felhasználása. Növényvilág értékeinek megőrzése.
Állatok	Külső jegyek Belső tulajdonságok Élőhely szerinti csoportosítás	Élőhely szerint: Házi, házkörül élő, erdei, mezei, vízben élő, vízparti, egzotikus, talajban élő..... Kedvenc és nem szeretem állatok. Felépítés szerint: 2 lábú, 4 lábú, több lábú..... stb Gerincesek, puhatestűek, emlősök, madarak... Óvodánk és tágabb környezetünk állatai.....	Állatok haszna, kára, védelme Védett állatok. Állatokkal kapcsolatos közlekedés, Munkák, Sport, Vadászat, halászat...

Külső ember alkotta környezet

Témái	Jellemzői	Fajtái	Hatása a környezetre, emberekre
Család	Nagyság Felépítése, összetétel-szerkezete Családtagok szerepe, munkája	Szűk család, Nagycsalád, rokonság	Összetartozás, szeretet, gondoskodás, tisztelet fontossága

	Lakhely Otthon-lakás-lakcím Családi ünnepek, szokások		
Óvoda és környéke	Természeti és épített környezet, felépítése, milyensége, szépsége Épületek Nevezetességek Parkok, ligetek	Óvoda épülete, belseje udvara.... Óvoda szűkebb-tágabb környezete (Józsefváros, Budapest, Magyarország) Házak, iskolák, templomok,, piac, orvosi rendelő, Tűzoltóság, rendőrség, posta, múzeumok, Planetárium Orczy-kert, Népliget.	Szokás, viselkedési szabályok elsajátítása, gyakorlása Környezetünk szépülése, takarítás, építkezések.
Közlekedés	Eszközei, tárgyai, feltételei. Színterei. Közlekedésben résztvevő emberek feladatai Közlekedési szabályok	Járművek fajtái: szárazföldi, vízi, légi Tömegközlekedési , áruszállító. Közlekedési eszközök Külső jellemzői, tulajdonságai	Szokásszabályok Értékek megismerése, megóvása. Közlekedési hatása a természetre, emberekre— környezetszennyezés, üzemanyag felhasználás
Erdei tábor	Tábori hely környezetének megismerése, tábori élet megtapasztalása	Magyarkút Káptalanfüred	Élménynyújtás , önállóságfejlesztés
Témái	Jellemzői	Fajtái	Hatása a környezetre, emberekre
Világunk hangjai	Különbözőségük	Környezetünk hangja: zörejek, Zenei hangok, zörejek természet hangjai,	Kellemes, kellemetlen hangok zajvédelem

		állatok hangjai... Kellemes, kellemetlen beszéd, ének...	
Színek	Világunk színei azonosítása megkülönböztetése	Alapszínek, Kevert színek Színárnyalatok Meleg-hideg színek	Kedvenc színek
Formák, anyagok	Közvetlen szűkebb, tágabb környezet változatos formái, anyagai Külső jegyei Rendeltetésük	Szabályos, szabálytalan formák Épületek, játékok, szobrok...tárgyak Stabilitásuk	
Környezetbarát szokások	Szükségességük felismerése	Papír- és PET palack gyűjtés újrászappan készítés Takarítás Vízzel, árammal gazdálkodás Növény, állat, víz, levegő talaj védelme. Ételmaradék felhasználása.	Egy új életvitel megalapozása. Újrahasznosítás.

Belső természeti környezet

Témái	Jellemzői	Fajtái	Hatása a környezetre, emberekre
Egészséges életmód	Életmód alapozása Szokások formálása	Mozgás, Higiéné	Egészségesebb emberek nevelése.

		Étkezés Italfogyasztás (víz program) Öltözködés	Igényesség kialakítása.
Testünk	Részei Funkciói Védelmük Megelőzés lehetőségei Orvos munkája	Testrészek Érzékszervek Étkezés, mozgás, pihenés --- hatása a személyiségre	A test épségének, egészségének megőrzése.
Idő	Idő változás	Év Évszakok Hónapok Hetek Hét Napok Nap Napszakok Napirend	Fiatalból—időssé válunk Évszakok változása Időbeli tájékozódás megalapozása.

Belső személyes környezet

Témái	Jellemzői	Fajtái	Hatása a környezetre, emberekre
	Mentálhigiéné Lelkiélet egészsége Önértékelés Énkép Fejlődésünk	Mentálhigiéné Lelkiélet egészsége Önértékelés Énkép Fejlődésünk	Kiegyensúlyozottság, harmonikus személyiség fejlődés

A környezeti tevékenység megalapozása módszere

„ Amit hallok elfelejtem,
amit látok arra emlékszem,
amit csinálok azt tudom is ...”

(egy keleti bölcs)

- megfigyelés, megfigyeltetés,
- játékos tevékenykedés,
- gondolkodtató kérdés,
- leírás,
- rajzos ábrázolás,
- szóbeli megfogalmazás,
- szenzitív játékok,
- vizsgálat, kísérletezés
- project módszer alkalmazása,
- élménypedagógia stb

Tevékenységek legyenek

- egyszerű feladatúak,
- játékos problémászerű,
- versenyfeladat,
- gyakorlati célú,
- kellően motiválóak,
- a pedagógus által jól átgondoltak, tervezettek.

Felhasznált eszközöknél figyelembe kell venni

- újszerűség,
- manipulálhatóság,
- színesség,
- kombinálhatóság,
- összetettség, komplexitás,
- probléma szituációban betöltött szerep.

3.1.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Elültetjük annak a csíráját, hogy sokféle újabb felfedezésre ösztönző tapasztalatszerzések közben kialakul megfigyelő-gondolkodási, beszédmegértő és nyelvi kifejezőképességük, formálódik társas kapcsolatuk.
- Meglátják a természet szépségeit, változásait, csodáit, kialakul a természet iránti vonzódásuk, szeretetük.
- A természetet ismerő-, tisztelő-, óvó-, értékeit megbecsülő emberré válnak.
- Ismerik nevüket és tudják kik tartoznak a családjukba.
- Tudják családtagjaik nevét, lakásuk címét, szüleik foglalkozását, családtagok otthoni tevékenységeit.
- Gyakorlottak az elemi közlekedési szabályok betartásában.
- Tudják, hogy a közlekedési eszközök az emberek munkájaként készülnek.
- Ismerik a környezetükben lévő néhány intézményt és rendeltetését.
- Jól tájékozódnak az óvodájuk környékén.
- Felismerik és megnevezik a környezetük színeit, azok árnyalatait.
- Környezetükben észlelt tárgyak színeit emlékezetből felidézik.
- Felismerik a tárgyak, jelenségek közötti néhány feltűnő összefüggéseket.
- Felismerik, megnevezik a testrészeket. Tudják funkciójukat, védelmüket.
- Ismerik az elemi testápolási tennivalókat.
- Igényesek testük tisztaságára.
- Felismerik a napszakokat.
- Különbséget tesznek az évszakok között.
- Ismerik az évszakok jellemzőit, jellegzetességeit, hatását az élő-, és élettelen környezetre.
- Tudják a növényeken belül, hogy mi a fa, bokor, virág, fű, zöldségféle.
- Meg tudnak nevezni növényeket, állatokat és ismerik azok jellemzőit, védelmét, hasznát.
- Ismerik a növények, állatok fejlődését és kapcsolatát az időjárással.
- Tudják, hogy hogyan fogyasztjuk a gyümölcsöket, zöldségeket.
- Önállóan gyakorolják a növény-, és állatgondozás legegyszerűbb műveleteit.
- Ismerik a növényekkel kapcsolatos munkákat (szántás, vetés, szüret).
- Az általuk ismert állatokat felismerik, megnevezik, csoportosítják külső jellemzői, hasznosságuk és élőhelyük szerint.
- Tudják a víz, a tűz a levegő, talaj jellemzőit (haszna, tulajdonságai, védelme)
- Ismernek néhány zöld napot és ünnepet, néphagyományt.
- Megszeretik és tisztelik, védik a környezetüket.

3.2. A matematikai műveltség , tapasztalás megalapozása

A matematikai nevelés véget nem érő folyamat.

A matematikai nevelés célja, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését a gyermeki személyiség kibontakozását.

A matematikai nevelés általános célja: a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésnek a maga, speciális tartalmával, észcsiszoló módszereivel, sajátos eszközeivel segíteni kell a személyiség kibontakozását, az egyéni képességek fejlődését.

3.2.1. Célja

Változatos tevékenységeken keresztül történő matematikai tapasztalatszerzés.

A gyermekeket körülvevő szűkebb és tágabb emberi-, és természeti-, tárgyi környezet mennyiségi-, formai-, és téri viszonyainak megtapasztalása.

A szerzett tapasztalatok, ismeretek rendszerezése, bővítése a matematikai szemléletmód alapozása.

Az értelmi képességek fejlesztése, különös tekintettel a gondolkodás fejlesztésére.

A matematikai jellegű tevékenységekhez való pozitív viszonyulás.

3.2.2. Feladatok

- Gazdag környezet megteremtése, az alkalom kihasználása a valóság formáival és mennyiségi téri viszonyaival kapcsolatos tapasztalatszerzésre.
- Lehetőségek megteremtése a játék élményeivel történő megismerő és problémamegoldó tevékenységekre.
- Változatos lehetőségek megteremtésével az egyéni megismerő képességek, az érzékelés, észlelés, a figyelem, az emlékezet, a képzelet, a problémamegoldó gondolkodás fejlődése, fejlesztése.
- A megértéshez szükséges képességek fejlesztése: azonosítás – megkülönböztetés képessége, az összefüggések felismerése, állítások-, kérdések-, utasítások megértése.
- A logikai ítélőképesség fejlesztése: egy tulajdonság igaz vagy nem; egy összefüggés fennáll vagy sem ...
- A konstruáló képességek fejlesztése, a kreativitás, a szabad alkotás, de ugyanakkor 1-1 feltételnek megfelelő objektum (formák, mennyiségek összessége) előállítására vagy megkeresésére szolgáló képességek is.

A matematikát először át kell ÉLNI, ahogy magától fölbukkan az életünkben, ahogy hozzátartozik mindennapi tevékenységeinkhez, életritmusunkhoz. Ez a matematika tanulásának természetes módszere, amely folyamatosan jelen van az óvodai életünkben (játék és egyéb tevékenységek).

Engedjük, hogy a valóságos világ matematikáján nőjenek fel óvodásaink!

3.2.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Vegye figyelembe a gyermekek eltérő fejlettségi szintjét és ütemét.

- Tegye lehetővé, hogy a gyermekek változó testi-lelki szükségleteik szerint vegyen részt különböző, matematikai tartalmú tevékenységekben.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek szabadon próbálkozhasson az egész nap folyamán elemi tapasztalatokat és ismereteket szerezni az őt körülvevő környezetében.
- Teremtsen folyamatosan olyan játék szituációkat, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére.
- Biztosítson a szabadidős játék tevékenységekhez elegendő és esztétikus eszközöket, megfelelő időt és helyet.
- Tegye lehetővé a gyermekek sokfajta és szabadon választható játékos tapasztalatszerzését a tárgyi környezetében található játékeszközök, berendezési tárgyak megszámlálásával, összemérésével, párosításával.
- Biztosítson lehetőséget arra, hogy a gyermekek akkor és annyit kérdezhessenek, amennyit és amikor akarnak, ezt kövesse mindig kielégítő óvónői válasz.
- Tegye lehetővé azt, hogy a gyermekek teljesítménye, illetve tevékenysége mindig kapjon visszajelzést annak érdekében, hogy a gyermekek kontrollálni tudják önmagukat.
- Biztosítsa, hogy a gyermekek tudjanak és merjenek is véleményt mondani egy-egy probléma szituációban.
- Segítse a gyermekeket a matematikai igazságok megtalálásában.
- Biztosítsa egyéni és csoportos élmények felidézése során a gyermekek emlékezetének cselekvéses - mozgásos - képi fejlesztését.
- Biztosítson olyan játék szituációkat, amelyek elősegítik a gyermekek egyéni megismerő képességeinek - problémalátásának fejlődését, aktivizálását - segítve ezáltal is az iskolai tanulásra való alkalmassá válásukat.
- Tegye lehetővé a változatos matematikai tartalmú játékok összeválogatásával, hogy a gyermekek részképessége fejlettségi állapotának szintjén kibontakozhasson.
- Segítse a gyermekeket a matematikai igazságok megtalálásában.

A matematikai műveltség tartalma

1. Tárgyak, személyek, halmazok összehasonlítása

- a.) Összehasonlítás: azonosságok, különbségek által képzetek, fogalmak alapozása.
Halmazba sorolás: - halmaz alkotó szavak,
- nyitott mondatok.
- b.) Szétválogatás: azonosítás- összehasonlítás
szintjei: saját szempont szerint,
ismert tulajdonság szerint,
elrontott válogatás javítása,
mások válogatásának javítása.
- c.) Sorbarendezés: művelete: a megkülönböztetés, rendezési reláció
lehet : magasság, hosszúság, szélesség, tömeg...
vagy szubjektív tulajdonság alapján.

- d.) Összehasonlítás és ítéletalkotás: ellentétpárokkal,
sorszámokkal,
probléma helyzetekkel.
- e.) Kombinatorikai sorbarendezés: sok variációt biztosít.

2. Számfogalom előkészítése és alapozása

2.1. Halmazok összemérésével:

- halmazok előállítása, elemeinek szétválogatása, sorbarendezése,
- halmazok összehasonlítása becsléssel,
- halmazok összehasonlítása méréssel- párosítással,
- több-kevesebb-ugyanannyi,
- ugyanannyivá tevés hozzáadással, elvevéssel,
- a szám, mint jellegzetes tulajdonság,
- a kis számok felismerése összkép alapján,
- összkép alapján mennyiségi képzetek , számképzetek,
- számfogalom- valós mennyiségérzet,
- számlálás: tőszámnév, sorszámnév,
- bontás

2.2. Mennyiségek összemérésével

3. Tapasztalatok a geometria körében

3.1. A geometria ismeretszerzés alapozása:

- építő elemek formáinak tulajdonságának felfedezése,
- építések, alkotások szabad játékban,
- formák teljessége,
- saját, utánzásra ihlető építmények,
- minta utáni építés,(építések másolása),
- alakzatok létrehozása „ hulladék anyagból „
- játék a papírral (origami, gyűrés, karcolások),
- növények – részei, formái,
- építés különleges anyaga: homok - gyurma -agyag,
- saját testünk,
- énekes játékok,
- óriás elemek, berendezése tárgyak.

3.2.Szimmetria fölfedezése:

- saját testen tükörben,
- épületek, közlekedési eszközök,
- fák, virágok,
- berendezési tárgyak,
- tükrös játékok,
- foltfestés,
- varrás,
- sorminta,
- mozaik játékok,
- kaleidoszkóp,
- dalok, versek.

3.3.Tájékozódás térben, síkban:

- kulcs szavai: cselekvésszintű, vizuális támpont, elvont irány meghatározás; helyzethez való alkalmazkodás; térbeli viszonyok verbális kifejezésekkel kísérelérelációs szókincs bővítés
- fedezzék fel: sokféle térrajz (kör, labirintus, nyitott-zárt, irányok).

3.2.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A matematikai tapasztalatszerzés során a gyermekek nyitottá válnak, a felvetett, felismert problémákat, a probléma helyzeteket megértik, megoldják.
- Képesek egy-egy matematikai helyzetről, problémáról gondolataikat elmondani, állításaik igazságát megítélni, megbeszélni, javítani tévedéseiket.
- Képesek tulajdonság szerint válogatás folytatására, a sorbarendezés kiegészítésére, saját szempontú válogatásra, sorbarendezésre.
- Összehasonlítanak szóban és megítélik megállapításuknak igazságát.
- Értik és helyesen használják a mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatos összehasonlítást kifejező szavakat.
- Elsajátítják a mérés, összemérés lehetőségeit.
- Különbféle elemekből, különféle elrendezéssel, bontással ugyanannyit, többet, kevesebbet előállítanak.
- Tudnak megszámlálni tárgyakat, terméseket legalább 10-ig.
- Mesélnek képről, tevékenységről, történésekről darabszámmal kapcsolatos történeteket.

- Építések során beazonosítanak különféle helyzetekben is egyező, alakú tárgyakat, alakzatokat.
- Képesek a mintával megegyező, de színben, nagyságban eltérő síkbeli, térbeli alakzatok másolására.
- Tudnak válogatni különféle geometriai tulajdonságok szerint térbeli, síkbeli alakzatokat és tudnak megnevezni egyszerű tulajdonságokat.
- Tükörrel való játéka közben felfedezik a tükörképet.
- Biztonságosan tájékozódnak a térben. Megértik és ismerik az irányokat, helyeket, névutókat (térben és síkban).

Reméljük, a mi nyitottságunk, kíváncsiságunk, tudatos nevelésünk elősegíti, hogy a gyermekeink észrevétlenül is megszeretik és közelebb kerülnek a felfedezés, megismerés során a matematika csodálatos világához.

3.3. Ünnepek, hagyományok, „szertartások”, közös élmények az óvoda hétköznapijaiban

Az ünnepekben, hagyományokban annyi derűs, jókedvű csalafintaság van, amire érdemes rászoktatni a gyermeket. A közös játék hatalmas sodró ereje magával viszi az egész gyermekcsoportot.

Az időről-időre visszatérő ünnepek, szokások, hagyományok jelentős alkalmak a gyermekek életében. Közel hozzák a szűkebb és tágabb környezetük eseményeit. Ezért fontos, hogy kiemelkedjenek az óvoda mindennapi életéből, de oly módon, hogy előzményei és emlékei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe.

3.3.1. Célja

A harmonikus gyermeki személyiségfejlesztés. Az örömszerzés és identitáskeresés. A hazához kötődő szálak erősítése, ünneplő szokásaink és hagyományaink megismerése és megismertetése.

3.3.2. Feladatok

- A magyar kultúra, néphagyományok, népszokások értékeinek megismerése, felelevenítése.
- Természet ünnepeinek (zöldnapok) megismerése, játékos megünneplése.

3.3.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A jó érzelmi előkészítés, az örömteli várakozás megteremtése.
- A gyermekek életkorának, érdeklődésének és egyéni szabadságának tiszteletben tartása.
- A különleges alkalmak megszervezésében az óvodában már kialakult hagyományok, intézményünk környezeti adottságainak figyelembe vétele, valamint szülő igényeinek tiszteletben tartása.
- A szép magyar hagyományok ne váljanak kampány jellegű feladatokká.
- A családi tradíciók, a gyermek másságának, szokásainak tiszteletben tartása.
- Az ünnepek, néphagyományok, zöldnapok rendjének ismerete, a nevelési feladatokkal való ötvözése.
- A megvalósítás eszközének, lehetőségének helyes megválasztása.
- A nevelőtestület aktív részvétele az ünnepek előkészítésében: anyaggyűjtés, szervezés, az ötletek megvalósítása.
- Az óvoda külső-belső képe tükrözze az ünnep, hagyomány tartalmát a hozzá kapcsolódó érzelmeket.
- A szülők, a gyermekek bevonása az előkészületekbe és a megvalósítás folyamatába.
- Ehhez nyújt segítséget a nagycsoportosok részére készített „Farsang” projekt.
- Március 15-hez kapcsolódó hagyományok felelevenítése a „Március 15. az óvodában” kidolgozott témahét segítségével.

Hagyomány naptárunk

Hónap	Hagyományok	Természet ünnepe	Ünnepeink
Január- Vízöntő hava 1. 6. 24.	Újév Vízkereszt- farsang kezdete Vince nap- szőlészetek szentje		
Február- Böjtelő hava 2. 3. 24.	Farsangi bálók rendezése Időjósulás- ha a medve... Balázs napja- Balázsjárás Mátyás (jégtörő) – Időjósulás		Farsangi mulatság
Hónap	Hagyományok	Természet ünnepe	Ünnepeink
Március- Böjtmás hava 12. 15. 18. 19. 21. 22.	Farsangtemetés- busójárás Gegely nap –iskolábahívogatás Sándor József Időjósulás Benedek A csillagászati tavasz kezdete		Nemzeti ünnep
		A víz napja	

<p>Április- Szent György hava</p> <p>1.</p> <p>22.</p> <p>24.</p>	<p>„Április bolondja” tréfás ünnep</p> <p>Húsvét –tojásfestés, locsolkodás</p> <p>György nap-állatok kihajtása</p> <p>Időjósítás</p>	<p>A Föld napja</p>	<p>Húsvéti előkészületek</p>
<p>Május- Pünkösöd hava</p> <p>1.</p> <p>10.</p> <p>12.,13.,14., 25.</p> <p>28.</p> <p>30.</p>	<p>Majális –májusfa állítás</p> <p>Pongrác-Szervác-Bonifác Orbán –Időjósítás</p> <p>Pünkösöd- pünkösdi király választás</p>	<p>Madarak, fák napja</p>	<p>Édesanyák köszöntése</p> <p>Óvodától való búcsúzás</p> <p>Gyermeknap</p>
<p>Június-Szent Iván hava</p> <p>8.</p> <p>21.</p> <p>29.</p>	<p>Medárd- időjósítás</p> <p>Csillagászati nyár kezdete</p> <p>Péter-Pál – aratás kezdete</p>		
<p>Július- Szent Jakab hava</p>	<p>Időjóslatok</p>		
<p>Augusztus- Kisasszony hava</p> <p>10.</p> <p>15.</p> <p>20.</p>	<p>Lőrinc nap- időjóslatok</p> <p>Aratás bezárása</p> <p>Szent István ünnepe</p>		
<p>Hónap</p>	<p>Hagyományok</p>	<p>Természet ünnepe</p>	<p>Ünnepeink</p>
<p>Szeptember- Szent Mihály hava</p> <p>8.</p> <p>23.</p> <p>29.</p>	<p>Dióverés kezdete</p> <p>A csillagászati ősz kezdete</p> <p>Mihály nap-juhok behajtása, vásár</p>		

Október- Mindszent hava 4. 31.	Ferenc nap-állatok védelmezője Farkas nap- gyümölcsfa ültetés	Állatok napja	
November- Szent András hava 2. 11. 19. 25. 30.	Halottak napja Márton nap- időjósítás (liba) Erzsébet nap Katalin nap- „Katalin-ág” András nap-disznóölések kezdeté		
December- Karácsony hava 4. 6. 13. 21. 24., 25., 26., 31.	Advent kezdete Borbála nap- búza ültetés Miklós nap Luca nap- hiedelmek A csillagászati tél kezdete Karácsony Szilveszter nap- óév temetése		Adventi előkészületek Mikulás nap

3.3.4. A fejlődés várható eredménye

- A gyermekek várják az ünnepeket.
- Ismernek néhány ünnepet, szokást, hagyományt és az ahhoz kapcsolódó vereseket, dalokat, játékokat, tevékenységeket.
- Az ünnepvárás előkészületeiben aktívan részt vesznek.
- Kialakul az ünnepvárás, a közös ünneplés öröme.
- Megalapozódik, erősödik a hazához való kötődésük.
- Tudják, hogy az ünnepekre, hagyományokra megfelelő ruházatba öltözzenek, és az óvoda épületét, helyiségeit eszerint díszítik.
- Átérik, hogy másnak örömet okozhatnak.
- Kialakul időbeli tájékozódásuk.
- Élvezik a közös ünneplés örömét, elfogadják és tudják, hogy egy közösséghez tartoznak.
- Megtapasztalják, hogy egy-egy ünnepet a családjukkal közösen is megünnepelünk.

4. A program tevékenységformái

4.1. Játék

„ A játék, az különös.
Gömbölyű és gyönyörű,
csodaszép és csodajó,
nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű.”

(Kosztolányi Dezső: A játék)

Az óvodánkban zajló különféle tevékenységek közül elsődleges a játék. A játék komplex tevékenységforrás, melyet tudatosan használunk fel a gyermekek sokrétű fejlesztése érdekében. A játéktevékenység eredményeként közvetlen ismereteket, tapasztalatokat gyűjtenek a környező világról.

Minden lehet játék, de mégsem minden az. Ami a játékot a legjobban elkülöníti minden más tevékenységtől, az a játék öröme. A játszó gyermekek ellazultak és derűsek. A játék önmagáért való.

Ezért óvodánkban a játék a 3-7-8 éves gyermek alapvető, mindennapjait átszövő, legfejlesztőbb tevékenysége, mely az óvodai nevelés leghatékonyabb eszköze.

A játék gyógyító hatása fontos pedagógiai eszköz az óvónő kezében, amely a gyermekek számára oldottságot, feloldódást, vigaszt és örömet hoz és a találékonyság színtere.

A játékban való aktív részvétel a gyermekek személyiségének alakulását biztosítja, segíti a gyermekeket, cselekvő kreatív emberré válni.

A játék komplex tevékenységforrás, mely elősegíti a gyermekek sokrétű személyiségfejlődését (kreativitás, szocializáció, különbözőség elfogadása, társas kapcsolatok kialakítása).

A játéktevékenység lehetőséget ad a közvetlen ismeretek, tapasztalatok gyűjtésére, a környező természeti-, és társadalmi világ megismerésére, a gyermekek mozgásának-, értelmi képességeinek-, és anyanyelvi nevelésének fejlesztésére.

4.1.1. Célja

A gyermekek rendszeres örömforrásának biztosítása, a mozgásos, , szociális tapasztalatok élmények többszöri átélésével a gyermekek vágyainak, ötleteinek kibontakoztatása.

A nevelés eszközeként a tanulási tevékenységgel integrálva segíti elő a gyermekek személyiségének alakulását, képességeinek fejlődését.

Az élmények, szorongások érzelmi feldolgozását elősegíti.

4.1.2. Feladatok

- A játékhoz szükséges feltételek biztosítása (léghő, hely, idő, eszköz).

- A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának biztosítása a szabad játékban és a játékba integrált tanulás során.
- A játékfajta tartalmának, minőségének gazdagítása a gyermek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A játékvezetésben megjelenő, megfelelő módszerek eljárások alkalmazása.

4.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A játékhoz a megfelelő légkör biztosítása, a játékkedv fokozásával, az együttjátás igényének felébresztésével. Fontos, hogy serkentse a közös, kreatív játék kibontakozását, fejlődését.
- Biztosítani kell a gyermekek önállósulásának fejlődését a játék folyamán, hogy a különböző élethelyzetekben és tevékenységekben is növekedjen önállóságuk.
- Állandó és ideiglenes játszóhelyek kialakítása (galéria, kuckók, zugok).
- Elegendő idő biztosítása a minél hosszabb és megszakítás nélküli játékra, a nap minden időszakában.
- A gyakorlójátékhoz szükséges hely és eszközök biztosítása, és annak használatának megtanítása, hogy játék tartalma folyamatosan gazdagodhasson, elmélyültté váljon.
- A gyermekek játéktevékenységének figyelemmel kísérése, segítségadás, hogy tartalmat keressenek játékukhoz, hogy tapasztalataikat gyakorolhassák, képességeiket kibontakoztathassák, sikerélményhez jussanak.
- Ötletadás, elsősorban indirekt módon, a sajátos nevelésű gyermekek esetében is, hogy a játék magasabb szintre jusson.
- Minél több élmény, ismeret (mese, séták, kirándulások stb kapcsán) biztosítása a különféle játékformák (mozgásos játék, szerepjáték, építő-, konstruáló játék, szabályjáték, dramatizálás, és bábozás) tartalmi gazdagodásához.
- A szerepvállalás elősegítése, hogy minden gyermek egyéni képességeinek szintjén bontakozzon ki, gyakorolhassa a konfliktusok önálló, megnyugtató megoldását.
- Az átélt irodalmi élmények dramatizálásához, a bábozáshoz megfelelő feltételek (paraván, bábuk, kellékek) biztosítása.
- A dramatizáláshoz, bábozáshoz szükséges eszközök elkészítése főleg természetes anyagokból, nyugalmat adó légkört megteremtése a szereppel való azonosuláshoz.
- Változatos anyagok, eszközök, konstrukciós elemek biztosítása az építő, konstruáló játékhoz.
- A konstrukciós eszközök használatának megtanítása, hogy a gyermekek tapasztalataik segítségével a spontán alkotástól a sikerélmények hatására eljussanak a meghatározott céllal végzett építéshez.
- A szabályjátékok kiválasztásánál a gyermekek fejlettségének figyelembe vétele, segítségadás a szabályok betartásánál.
- A gyermekek a szabadon választott játékban is megtartsák az általánosan elfogadott viselkedési szabályokat.
- Valamennyi gyermek számára a zavartalan, változatos, elmélyült játéktevékenységek biztosítása a csoportban, az udvaron, a kertben, a kirándulások alkalmával.

4.1.4. Fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Játék során az egyéni megismerő képességek fejlődnek (érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, problémamegoldó gondolkodás).
- Bővül a gyermekek aktív-passzív szókincse, fokozódik beszédkedvük, kommunikációs készségük fejlődik, valamint ez által a gondolkodásuk is.
- Mozgásuk összerendezettebbé válik növekszik önállóságuk kitartásuk., finommotorikájuk fejlődik.
- Elemi, statikai, térbeli, formai ismereteket szereznek, megismerik az anyagok tulajdonságait.
- Megtanulják a játékszabályok elfogadását, betartását.
- A társakkal való együttműködést, a helyes viselkedési magatartási szokásokat, szocializálódnak.
- Elsajátítják a társadalmi normák alapjait.
- Játék közben megtanulják az eszközök használatát, alkalmazzák eddigi tapasztalatait, problémamegoldó gondolkodásuk fejlődik, átéli az alkotás örömét.
- Fejlődik konstruáló képességük, kreativitásuk.
- Szabályjátékok játszásával önként vállalva a szabályok betartását, elsajátítják az eredményre törekvést, a mértéktartást, a felelősségtudatot, fejlődik közösségi érzésük.
- Képesek a szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékszerek kiválasztására.
- Képesek szerepvállalásra és a szerepek elosztására.
- A változatos játékokban érzelmi életük gazdagabb, színesebb lesz.

A játék kiemelt jelentősége az óvoda napirendjében, időbeosztásában is megmutatkozik.

4.1.5. Játékkultúra fejlesztése

A játék, kreatív személyiségfejlesztő hatásának értékes mozzanatai, a szerepjáték, bábozás, dramatizálás, melyeken keresztül jó lehetőség adódik a gyermekek kreativitásának kibontakoztatására. A játékban biztosított önállóságot már a játék elgondolásának periódusában biztosítjuk.

A kreativitás akkor jön létre, ha valamilyen élményanyag, olyan eszközökkel, olyan anyagokkal párosul, amelyek lehetővé teszik annak megvalósítását.

Óvodánkban főleg természetes anyagokkal biztosítjuk a játéktevékenységhez szükséges eszközöket / pl.: parafadugó, só-lisztgyurma, vessző, kukorica, fa stb./

Minden csoportszobában lehetőséget adunk a gyerekeknek a bábjátásra és a dramatizálásra, a gyermekek által készített bábokkal. A játékkuckók a félénk, gátlásos gyermekek részére játszóhelyet biztosítanak, amelyeket minden óvónő kialakít csoportjában. A játszógalériák az elmélyült játéokra, térérzékelésre adnak lehetőséget.

Játékkultúra fejlesztése, mint az iskolai tanulásra való előkészület lehetősége:

- A játék tartalma, változatossága, bővülése, az önálló feladatvégzés, a demokratikus játékszabályok betartása, az oldott légkör, viszonyulás egymáshoz, játékszituációhoz, játékeszközökhöz, viselkedéskultúra, ízléskultúra fejlődését segíti.
- Lehetőséget ad és biztosítja a játék és a tanulás összekapcsolódását:
 - a gondolkodás lehetőségét / megoldás – döntésvariációk /,
 - a képesség egyéni fejlődését, a kreativitás igényét,
 - az egyén és a csoport magatartásának alakulását,
 - az érzelmi értékek megbecsülését, a különbözőség megismerését és elfogadását,
 - az esztétikai érzék fejlődését, igényét, alkalmazását a játékban, a játék készítésében, örömszerzésben.

A játék menetében a különböző tevékenységek beillesztése, alakítása fontos feladat a témák, a helyzetek, a módszerek adnak lehetőséget a fejlődésre, az új ismertek felfedezésére, továbbfejlesztésére.

4.2. Játék és a tanulás összekapcsolása

„ Jó szóval oktasd, játszani is engedd szép komoly fiadat.”

(József Attila)

A játékoság az óvodai élet egészét, az óvodai tanulás minden elemét áthatja, mely követi a gyermekek fejlődését. A gyermekek tanulás által valamit elsajátítanak valamiféle tudásra tesznek szert.

Óvodáskorban megtanulnak együtt élni másokkal, miközben tapasztalatokat szereznek a környező világukból. Megtanulják kifejezni érzéseiket, gondolataikat. A megismerés és alkalmazkodás mellett olyan ismeretekre, jártasságokra, készségekre tesznek szert, amelyek képességeiknek fejlődését, személyiségüknek alakulását eredményezi.. A tanulás velejárója a játékban is megjelenő aktivitási szint. Ez jelenti a motiváltságot, tevékenységi igény kielégítését, az önállóság biztosítását, a felfedezések, a próbálkozások lehetőségét, az óvónó partneri viszonyának érzését.

A gyermekekben állandóan jelen vannak a játékot is motiváló erők, amelyek a legkülönbözőbb mentális, motoros és szociális megnyilvánulásokban, illetve tevékenységben jutnak kifejezésére mindig egyéni és legtöbbször spontán vagy irányított módon.

Az óvodai játékos tanulás során a gyermekek érzelmeire hatunk, ezen keresztül felkeltjük figyelmüket az új ismeretek iránt. Nagy gondot fordítunk a differenciált fejlesztésre, ezen belül az etnikai gyermekek, a szociálisan hátrányos, illetve a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztésére.

A kompetencia alapú óvodai programcsomag tématerv javaslatait az óvodapedagógusok módszertani segédanyagként használhatják a tanulás tervezéséhez.

4.2.1. Célja

Az ismeretlen iránti érdeklődési kedv fenntartása a tanulási iránti vágy megalapozása, a gyermek kompetenciáinak a környezetéből és az óvodai élet során megszerzett ismereteinek, tudásának fejlesztése. A teljes személyiség fejlesztését támogatja. A gyermekek önmagukhoz képest fejlődjenek.

4.2.2. Feladatok

- Legyen módja a gyermekeknek a környezet felfedezésére, megismerésére, különféle manipulatív tevékenységre, újszerű problémahelyzet teremtésére, megoldására.
- A komplex módszerek, eszközök lehetővé teszik a tevékenység során, hogy a képesség igénye alapján egyre többet tudjanak megismerni, befogadni, felfedezni az egyre tágabb bővülő világból.
- Legyen módja a gyermekeknek minél gyakoribb és minél több utánzásra, próbálkozásra, ismétlésre, javításra, gyakorlásra.
- Fontos a gyermekek motiváltsága, hogy erőfeszítést tegyenek a cselekvésre egyre fejlettebb színvonalon.
- Fontos, hogy a csoport és az egyén fejlesztésének tervezése tudatos célokat fogalmazzon meg.
- A tanulás folyamatában lényeges, hogy a gyermekek és az óvónő pozitívan hassanak egymásra, fontos a személyre szabott pozitív megerősítés.

4.2.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Megfelelő idő biztosítása a gyermekeknek elgondolásuk megvalósítására a tevékenységeikben.
- Meleg, szeretetteljes, családi légkör kialakítása.
- Tiszteletben tartsa a gyermekek játéktevékenységét, tanulási szabadságuknak elfogadható formáit.
- Az értelmi képességek fejlesztése
- A gyermekek megismerési vágyának, érdeklődési igényüknek kielégítése.
- A gyermekek szükségleteinek (pszichés, motorikus, szociális)tiszteletben tartása.
- A gyermekek autonómiájának tisztelete.
- Lehetőségek biztosítása a felfedezésre, a kutatásra, ismétlésre, javításra, gyakorlásra.

Az óvodai játékos tanulás lehetséges formái

- az utánzásos, minta- és modell követés magatartás-, és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- a spontán játékos tapasztalatszerzés,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- cselekvéses tanulás
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés,
- a gyakorlati problémamegoldás,
- az óvodapedagógus által kezdeményezett foglalkozásokon megvalósuló tanulás.

Az óvodai játékos tanulás tartalma

- A külső világ tevékeny megismerése
- Verselés, mesélés
- Ének, zene, énekes-játék, gyermektánc
- Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka
- Mozgás
- Munka jellegű tevékenységek

4.2.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A tevékenységük eredményét reálisan értékelik.
- A gyermekek érdeklődnek, bátran kérdeznek.
- Érdeklődnek szűkebb és tágabb környezetük tárgyai, jelenségei és azok összefüggései iránt.
- Képesek az elsajátított ismeretek szándékos felidézésére.
- Szívesen vesznek részt tervezett, szervezett, irányított tevékenységekben.
- Munkatempójuk, feladattartásuk életkoruknak megfelelő.
- A feladatokat megértik és a végrehajtásban kitartóak.
- A szándékos figyelmük életkoruknak megfelelő, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása, és átvitele.

Komplex művészetre nevelés

Néhány gondolat a művészeti tevékenységekről.

A művészet ismerete és szeretete vagy művelése az egyetemes kultúra része, és ez már az óvodában elkezdődhet.

Az óvodai művészeti tevékenységek alapja:

- a környezet megteremtett, változtatható esztétikája, harmóniája,
- az óvónő művészeti érzékenysége, személyiség harmóniája, példája,
- lehetőség adása a gyermek szabad kibontakoztatására, segítségnyújtás.

A művészeti tevékenységek sokrétűek, összetettek és komplex jellegűek. Beletartozik az ének, a zene, a tánc, a mese, a dramatizálás és a kézműves tevékenységek. Ezek a tevékenységek a nap folyamán bármikor, játékidőben, szabadidőben gyakorolhatók.

4.4 Verselés, mesélés

A gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez hozzájárulnak a többnyire játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek.

4.4.1 Célja

Az óvodások nyugodt, élményekben gazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, a magasabb rendű érzelmek kibontakoztatása az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével. Ennek fontos eszközei a mondókák, dúdolók, versek, melyek ritmusukkal, a mozdulatokkal és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményt nyújtanak.

Sokoldalú képességfejlesztés segítségével a személyiség fejlődésének biztosítása, elősegítése.

A gyermekek és a művészetek közötti erős érzelmi kötődés kialakítása.

A gyermekek direkt tanítás nélkül mondjanak sok-sok mondókát, verset önfeledten saját örömeikre.

Távoli cél: gyermekeink váljanak könyvszerető, olvasást kedvelő felnőttekké.

Az óvoda szellemi, érzelmi légköre, személyi és tárgyi környezete, esztétikus, harmonikus megjelenítése adja azokat a lehetőségeket, ahol a gyermekek igénylik, megszeretik és irodalomszeretőként használják az óvodai tevékenységek folyamatában az adott irodalmi lehetőségeket. A többször hallott jó mesék, különös hangulatú verssorok, gyakran végigjátszott mondókás játékok, bábszínházi élmények előkelő helyet foglalnak el az életre szóló benyomások sorában.

4.4.2. Feladatok

- A gyermekekben az irodalmi élmény iránti vágy erősítése.
- A mese adta lehetőségek kihasználása az érzelmi, erkölcsi és nyelvi fejlesztéshez.
- A differenciálás érvényesítése a különböző korú és fejlettségi szintű gyermekeknek szánt mesék kiválasztásánál.
- Kialakítani azokat a kulturális jelen – múlt, legszebb irodalmi értékeit, melyben a gyermekek harmonikus személyisége fejlődik.
- Hagyományaink őrzése és ápolása.
- A nemzetiségű gyermekek igényeinek figyelembe vétele, merítve irodalmi alkotásaikból.
- Egymás kultúrájának megismerése.

4.4.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Az irodalmi anyagok gyűjtése, rendezése, válogatása, a magyar- és más népek, nemzetek esztétikus, irodalmi értékeket, szépérzékét, pozitív érzelmeket erősítő, képességeket fejlesztő művei között (tartalom, hangulat, korszerűség).
- A tartalomhoz a megfelelő eszköz válogatása, esztétikus kivitelezéssel, mely hangulatot jelez, motivál.
- A mindennapos mondókázás, verselés váljon részévé a gyermekek mindennapi tevékenységének.
- A közösségek ünnepeinek, hagyományainak, kulturális eseményeinek színesebbé, gazdagabbá tétele a versek, a mesék komplex alkalmazásával, hatásával.
- Az intézményben olyan „irodalomtár” kialakítása, amely mindenki számára elérhető.
- A könyvek, mint alapértékek közvetítői legyenek jelen a gyermekek életében: ismerjék az óvoda gyerek könyvespolcát, vigyázzanak és igazodjanak el a könyvek között.
- Meggyőződésünk, hogy ebben az életkorban a gyermekek és a mesélő felnőtt érzelmi kapcsolata nagyon fontos, ezért az élő mesét tartjuk természetesnek.
- Kedvet ébresztünk arra, hogy maguk is találjanak ki mesét, verseket, hogy ismert meserészleteket mondjanak, bábozzanak, dramatizáljanak.
- Lehetőséget adunk a gyerekeknek a mesemondásra, bábozásra, az örömteli élmény biztosítása mellett, segítségül a szorongások, indulatok oldására, levezetésére és biztonságérzetük kialakítására. Helyet és időt biztosítunk, hogy a maguk alkotta meséket, verseket eljátszva (dramatizálva, bábozva) vagy rajzban kifejezve a gyermekek újrjátszva átgondolják a velük megélt dolgokat, eseményeket.
- Segíti könnyebben szocializálni a hátrányos, veszélyeztetett helyzetű gyermekeket.
- Megalapozzuk a majdani olvasás szeretetét.
- Az irodalomhallgatáskor felhasználható szemléltetőeszközök lehetnek: könyv, a könyv illusztrációi, a képek különböző fajtái, bábok, játékszerek, diaképek, különböző tárgyak, használati eszközök és természetes anyagok: termések, levelek, ágak...

4.4.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek játék közben mondogatnak odaillő szövegeket, rigmusokat. Ismétlik az elhangzott verset, mondókát.
- Az óvónő társai az énekes, halandzsás, játékezedményezésekben.
- Hangzás, hangulat, érzélem és alkalom egységében kezdik felfogni a mondott, hallott vers témáját, költői képeit.
- Kérik és várják, a mesemondást, figyelmesen, csendben végighallgatják a mesét, s így viselkedésükön, tekintetükön látszik a belső képzeleti képek készítésének jelei.
- Megszilárdul a mesehallgatáshoz kapcsolódó szokás, a figyelem fenntartása.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait összekötik.
- Van néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat, eseményeket beleviszik a játékukba.
- Az ismert mesei motívumok bábozása, dramatizálása kedvelt szórakozásaik közé tartoznak..
- A mesekönyveket önállóan is gyakran nézegetik, a képek alapján megtalálják legkedvesebb meséiket.
- Vigyáznak a könyvekre.
- Az olvasást utánozzák.
- 6-8 verset, 10-12 mondókát megjegyeznek.

4.5. Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

„Ha nem ültetjük el a zene szép magvát a legzsengébb

korban később hiába próbálkozunk vele:

ellepte a lelket a gyom.

Van-e szebb hivatás, mint új kertbe az első jó magot vetni?”

(Kodály Zoltán)

4.5.1. Célja

A gyermekekben életkoruk figyelembe vételével felkelteni zenei érdeklődésüket, formálni zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat.

Az éneklés, az énekes játékok megszerettetése és megszoktatni őket a szép, tiszta éneklésre.

Távoli cél:

A gyermekek zeneértő, zeneszerető felnőtté váljanak.

4.5.2. Feladatok

- A zenei nevelés alapvető feltételeinek megteremtése.

- Tudatos, tervszerű és folyamatos fejlesztő hatások megszervezése.
- A gyermekekkel az éneklés, énekes játékok megszerettetése.
- Zenei érdeklődésük felkeltése az igényes kortárs zenei művek iránt is.
- Zenei élményhez juttatni a gyermekeket.
- Zenei ízlésük formálása.
- A zenei hallásuk, a zenei alkotókedv és harmonikus mozgás fejlesztése.
- A közösségi érzés kialakulásának elősegítése a közös énekléssel.
- A gyermekek ritmus-, hallás- és komplex zenei képességeinek fejlesztése:
- Ritmusérzék fejlesztése.
- A zenei hallás fejlesztése.
- Az éneklési készség fejlesztése.
- Komplex képesség fejlesztése.

4.5.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Nyugodt, barátságos légkör biztosítása, mely erősíti a gyermekek természetes igényét a táncra, az éneklésre, a zenehallgatásra a napi tevékenységek folyamatában a nap bármely szakaszában.
- A hangszerek és egyéb zenei eszközök segítségével a gyermekek zenei képességének fejlesztése, kedvük, érzelmeik fokozása.
- Anyaggyűjtés a válogatott anyag tartalmazzon játékos, kreativitást segítő, hangzást, ritmust fejlesztő, vidám-tréfás hangulatú dalokat, mely igazodik a gyermek életkorához fejlettségéhez.
- Tegye színesebbé az ünnepségeket a közös éneklés.
- Ismertesse meg a gyermekekkel a helyes énektechnika legegyszerűbb szabályait.
- Járuljon hozzá, hogy a gyermekek megismerkedhessenek egyszerű, alapvető tánclépésekkel (csárdással, sarokkoppintással, páros forgásokkal, vonulásokkal).
- Ismertesse meg a gyermekeket a népdalokkal, amelyek zenei anyanyelve megalapozását szolgálják.
- Éreztesse meg a népzeneben rejlő szépségeket, az érzelmek és hangulatok kifejezésének többféleségét. Zenehallgatás során jelenítse meg a népi hagyományokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó népdalokat, mondókákat, népi csúfolókat.
- Keltse fel a gyermekek érdeklődését a meghallgatott zene iránt, és szoktassa őket a zene türelmes, figyelmes meghallgatására.
- Fejlessze a gyermekek zenei képességeit és készségeit.
- Ritmusérzék fejlesztése:
 - egyenletes lüktetés megéreztetése változatos módon
 - (dalok, mondókák, ritmusának megfigyeltetése),
 - tempóérzék fejlesztése és az ettől eltérő különbségek, felismertetése,
 - ütemérzék fejlesztése különféle mozgások összekapcsolásával,
 - táncos lépések megismertetése.
- A zenei hallás fejlesztése:
 - hangmagasság érzékeltetése,

- hangszín- dinamikai érzék fejlesztése.
- Az éneklési készség fejlesztése:
 - tonalitás fejlesztése,
 - hangápolás,
 - hangképzés,
 - tiszta éneklés.
- Komplex képesség fejlesztése:
 - formaérzék (motívumok hosszának megéreztetése),
 - figyelem, emlékezőképesség, dallamfelismerés, visszhangjáték,
 - improvizációs készség, kreativitás (ritmika, dallamjáték),
 - belső hallás fejlesztése.
- Tegye fogékonnyá ritmikai és dallami elemek iránt.
- Minél többet énekeljen.
- Nevelőmunkában fontos helyet foglal el az identitáskeresés, a hazához kötődő szálak erősítése, népünk ünneplő szokásainak és hagyományainak megismerése és megismertetése. Mindezek megvalósításához jó alkalmat biztosít az ének-zenei tevékenység, mely során a gyermekek érzelmeire hatva az alkalomhoz illő mondókákkal, dalokkal népi szokásokkal ismertetjük meg őket.
- A tehetséges cigánygyermek szüleinek a figyelmének a felhívása a differenciált zeneoktatás szükségességére, kiemelt feladatokkal tehetséggondozás.
- Népi hangszerek megismertetése, megszerettetése
- Eszközbővítés pályázatok segítségével.

4.5.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A hat hang terjedelmű dalokat tisztán, szép kiejtéssel énekelik, a mondókákat tudják és az egyenletes lüktetést kiemelve a magyar beszéd ritmusa szerint mondják.
- Egyszerű dallammotívumokat tisztán énekelnek vissza csoportosan és egyedül is.
- Felismerik a magas és mély éneklés közötti különbségeket, tudnak magasabban és mélyebben énekelni.
- Ismerik a halk és hangos közötti különbségeket, tudnak halkán, hangosan énekelni, tapsolni, beszélni.
- Felismerik a dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból.
- Figyelik és megkülönböztetik a hangszínek finom eltéréseit zörejen, beszédhangon egyaránt.
- Tudnak dalokat (hallható jelre) hangosan és magukban énekelni.
- Ismernek néhány hangszert, azok hangjait, megszólaltatásuk módját.
- Megkülönböztetik az egyenletes lüktetést az ének ritmusától. A különbséget kifejezik cselekvéssel, énekkel, mozgással.
- Visszatapsolnak szöveges ritmusmotívumokat.
- Körbejárnak szép testtartással, kézfogással.
- Térformákat alakítanak esetleg az óvónő segítségével is (kör, lánc, hullámvonal).
- Egyszerű játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végeznek.
- A hangulatban egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgatják

4.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

4.6.1. Célja

A gyermekeket egyéni fejlettségi szintjüknek megfelelően képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttassuk és kialakítsuk bennük az elemi képolvasási, komponáló, térbeli tájékozódó és rendező képességet.

A megfigyelés és ábrázolás által formálódnak a gyermekek képzeti, gazdagodik élmény-, és fantáziaviláguk, tartalmasabbá válnak fogalmaik, melyhez hozzájárul a kompetenciai alapú óvodai program megvalósítása is.

4.6.2. Feladatok

- Az egész nap folyamán a feltételek megteremtése, biztosítása, ahhoz, hogy a gyermekek képi-plasztikai kifejező nyelvük, ábrázoló-, és konstruáló képességük fejlődjön.
- A képi gondolkodásuk fejlesztése a gyermeki alkotások által.
- Az egyes gyermekek közötti ábrázoló képességbeli különbségek figyelembe vétele (tehetség gondozás, differenciált fejlesztés, felzárkóztatás).
- A gyermekek valamennyi rajzának, alkotásának értéként való kezelése.
- A létrehozott „művek”, alkotások megtekintéséhez kiállításához megfelelő hely biztosítása.
- A tevékenység vágyának felkeltése az ábrázolás anyagaival, eszközeivel.
- Sokféle lehetőség biztosítása élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítéséhez.
- A gyermekeket az alakítás, alkotás öröméhez juttatása
- A kezdeményező, a kreatív magatartás élményre juttatásának elősegítése, ennek hangulati, környezeti és eszközbeli feltételeinek megteremtése.
- Cselekvő példamutatással, buzdítással megtanítani a nézés mellett a látásra, a felfedezés örömére, a kifejezési vágy gyakorlására.
- Az óvoda környezetében található műemlékek, műalkotások megismertetése (szobrászat, építészet, festészet, népművészet).

4.6.3. Az óvodapedagógus feladatai

Képalakítás

- Rajzolás, firkálás, színezés, festés biztosítása nagyméretekben, különböző minőségű felületeken.
- Rajzolás, festés közösen.
- Egyéni és közös kompozíciók rajzolása, festése kisebb-nagyobb méretekben élmény vagy elképzelés alapján.

- A környezetben található tárgyak, érdekes formák, jelenségek megfigyelése, emlékezet alapján való egyéni megjelenítése.
- A rajzolt, festett formák díszítése részformákkal, színekkel, formaisméltéssel.
- Mesék, történetek, események, elképzelés útján történő képi ábrázolása (különböző technikák alkalmazása).
- Keveréssel előállított színekkel, kedvenc színek érvényesítésével különböző méretű kompozíciók bábok, álarcok, díszletek festése.
- Különböző minőségű festékek használata, színkeverés, színárnyalatok létrehozása.
- A színek és árnyalatai nevének folyamatos gyakoroltatása.
- Változatos technikák kipróbálása (viaszkarc technika, fröcskölés, lenyomatok, szivacs-henger).
- Képeskönyv, leporellók készítése kivágott képekből, rajzzal kiegészítve.
- Az emberábrázolás: folyamatos megfigyelésen alapuló részleteket megjelenítő, mozgást érzelmeket kifejező legyen.
- Az ábrázolási eszközök helyes használatának gyakorlása.

Papírmunkák

- A gyúrás, tépés, vágás, hajtogatás, ragasztásstb gyakorlása.

Mintázás

- Emberalakok, állatok tárgyak mintázása különböző anyagokból (plasztilin, agyag, só-lisztgyurma, mézeskalács tészta...).
- Kifejezőbb, részleteket érzékeltetőbb alkotások létrehozása. Arányérzék fejlesztése.
- A mintázott figurák kompozíciókba való rendezése.
- Egyes technikák folyamatos gyakorlása (sodrás, gömbölyítés, lapítás..).
- Domborművek készítése.
- Nyomatok, karcolások, díszítések kipróbálása.

Egyéb ábrázolási módok

- Játékok, bábok, modellek, ajándékok, fenyődíszek készítése különböző technikával (szövés, fonás, batikolás, varrás, .stb termékekből báb, lánckészítése).

4.6.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Élményeik, ismereteik, tapasztalataik, gondolataik kifejezésére bátran, biztonsággal használják az ábrázolás eszközeit.
- Örömmel, saját kezdeményezésre is ábrázolnak.
- Bátrabbak, ötletesebbek az építésben, a téralakításban.
- Tevékenyen részt vesznek az őket körülvevő tér, valamint a térbeli makettek berendezésében, az alapvető térviszonylatok segítségével.
- Képkialakításaikban egyéni módon jelezik az elemi térviszonylatokat

- Színhasználatukban érvényesítik kedvelt színeiket.
- Formaábrázolásuk változatos, többnyire képesek hangsúlyozni a legfontosabb megkülönböztető jegyeket, jellemző formákat (pl. fiú, lány, nyuszi, tulipán, stb.).
- Emberábrázolásaikban megjelennek a részformák (pl. haj, ruha, stb.); próbálkoznak a legegyszerűbb mozgások kifejezésével is.
- Formákat mintáznak elképzeléseik alapján és megfigyeléseik felhasználásával.
- Fokozott önállósággal alkalmazzák a megismert technikákat
- (pl. papírhajtogatás, nyírás, tépés, ragasztás, varrás, kötözés.)
- Önállóan díszítenek tárgyakat.

4.7. A mozgás, mozgásos játékok irányított mozgások

A mozgás a gyermek alapvető, legtermészetesebb tevékenysége.

4.7.1. Célja

A gyermek természetes mozgáskedvének megőrzése, a mozgás megszerettetése.
 A rendszeres mozgással, az egészséges életvitel kialakítása, elősegítése.
 A mozgásos tapasztalatok bővítése, gyakorlása, fejlesztéssel.
 A testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése, kondicionálással, koordinálással.
 A mozgáson keresztül az értelmi, érzelmi, szociális képességek fejlesztése.
 Differenciáltan felmért, arra rászoruló gyermekek speciális tornával való koordinálása
 (tervezett szenzomotoros tréning,)

4.7.2. Feladatok

- A szervezet általános, sokoldalú képzésével a testi fejlődés biztosítása.
- A motoros képességek fejlesztése:
 - a mozgásgyorsaság és a reakciógyorsaság fejlesztése,
 - állóképesség növelése,
 - mozgásérzékelés, egyensúlyérzék, mozgékonyaság fejlesztése.
- A mozgásműveltség kialakítása:
 - mozgásjártasságok, mozgáskészségek kialakítása,
 - mozgásos cselekvések szép kivitelezése,
 - mozgásos cselekvések gazdaságos végrehajtási módjainak elsajátítása.
- A játék, verseny igény felkeltése, kielégítése, a mozgás megszerettetése
 - a szervezet edzettsége és teherbíró képessége fejlődjön,
 - élményekben gazdag versenyek szervezésével a közösségi magatartás és társra figyelés fejlesztése,
 - egészséges életmód szokásainak kialakítása.

4.7.3. Az óvodapedagógus feladatai

- Biztosítsa a minden gyermek szabad mozgásgyakorlásának feltételeit, adjon ötleteket, irányítsa a gyermek figyelmét a legoptimálisabb terhelést biztosító napi mozgáshoz.
- Biztosítson lehetőséget a gyermeknek a szabad levegőn való tartózkodásra minél hosszabb időtartamon keresztül.
- Tegye lehetővé a játék- és mozgásigény természetes gyakorlatokkal és játékokkal történő kielégítését.
- Biztosítsa a gyermeki szervezet sokoldalú arányos fejlesztését.
- Teremtse meg azokat a feltételeket, amelyek elősegítik a biológiai fejlődést, növelik a szervezet teherbíró, ellenálló és alkalmazkodó képességét.
- Segítse elő a vázizomzat erősödését.
- Gondoskodjon a motoros képességek fejlesztéséről a helyes mozgásanyag megválasztásával.
- Segítse elő a helyes testtartás kialakítását.
- Valósítsa meg a mozgásműveltség kialakulását.
- Keltse fel az igényt a gyermekben a játék és verseny iránt, elégítse ki ezeket, szerettesse meg a mozgást.
- Átgondolt, jó szervezés, helyes időbeosztás, a tér átrendezése a testnevelés kötelezettségeinek eleget téve.
- A megfelelő tornaeszközök biztosítása a csoportos és az egyéni munkához.
- A betegségből felépülő gyermekek testi-lelki érzékenységének figyelembe vétele, betartva a fokozatosságot.
- A nevelés-fejlesztés elveként az egyéni, differenciált bánásmód figyelembe vétele.
- Szabadidős tevékenység lehetőségeinek kihasználása a mozgás fejlesztéséhez:
 - belső adottságok : fa játékokkal jól felszerelt, gondozott, nagy udvar
speciális fejlesztőeszközökkel ellátott tornaszoba
 - a külső lehetőségek tervezése, felhasználása (kirándulás, „ túra”
pl.: Normafa, Vadaspark, Népliget játszóterein)
- A szabadidő tevékenység megszervezésében és lebonyolításában a szabályok betartása:
 - a tájékozódás a terület biztonságáról, közlekedés formáiról,
 - az irányítás, a lehetőség meghatározása,
 - a nevelési célok megvalósítása.
- Balesetmentesség.

Mindennapos testnevelés, mozgás fontos a gyermek számára. Az óvoda lehetőségei tornaszoba, udvara, felszereltsége segíti a mindennapos mozgás változatos végzését. A mozgáskultúra segíti a különböző módszerek, helyi adottságok, a talperősítő tornára, a zenére való mozgás megismerését.

A mozgás, egészségkultúra feladatainak eredményes megvalósítását segíti: az óvodapedagógus magatartása, tudása, a gyermek ismerete és szeretete, pedagógiai kultúrája, módszertani ismerete.

Alapelvek

- A jó közérzet kialakításához, a gyermek pozitív tapasztalatainak erősítéséhez, az óvodában kialakított rendszeresség, szervezettség, a tudatos, helyi ismeretére alapozott irányítás.
- A helyi környezeti lehetőségek a környezet légszennyezettsége, a zaj, a por, mint negatív tényező ellensúlyozása rendszeres mozgással.

4.7.4. Komplex prevenció általános feladata

- az iskolaérettség kritériumának figyelembevétele:
 - lelki fejlettség céljainak elérése,
 - az egyén terhelhetőségének megismerése, fokozása
 - az egészségkultúra, testkultúra megismertetése, gyakoroltatása a gyermekkorának megfelelő szinten.

Komplex prevenciós program jó alapelveket határoz meg.
dr. Porkolábné Balogh Katalin fejlesztő programjának alapelveit évek óta alkalmazzuk óvodánkban.

A prevenció alapja a mozgás.

4.7.5.A fejlesztőprogram feladatai

4.7.5.1. Mozgásfejlesztés

Nagymozgások fejlesztése

Célzott testmozgásokkal, amelyeknél a mozgások tempója, ritmusa, iránya változik.

1. Járás

- a./ kis és nagy lépésekkel különféle járásfajtákkal
- b./ különböző irányokba fordulásokkal
- c./ változó szélességű sávok, vonalak között
- d./ különböző tárgyak megkerülésével, átlépésével, tartásával.

2. Futás

- a./ különböző tempóban, majd közbeni tempóváltással,
- b./ különböző irányokban, majd közbeni irányváltatással,
- c./ változó szélességű sávok között,
- d./ különböző tárgyak megkerülésével, átugrásával, átlépésével.

3. Ugrás

- a./ „távolugrás” (páros lábbal szökdelés) ugrás előre, hátra, helyből, nekifutással
- b./ „magasugrás” ,
- c./ ugróiskola, kicsiknél a legegyszerűbb formában,
- d./ különböző alakzatú térbe beugrás-kiugrás (kör, négyzet, stb.),
- e./ szökdelés egy lábon, oldalirányba szökdelés
- f./ mélyugrás.

4. Csúszás-kúszás, mászás különböző tempóban

- a./ különböző irányokba, majd irányváltatással,
- b./ különböző szélességű és formátumú helyeken és tárgyakon / mászóka, fa, rézsútos pad /,
- c./ különböző tárgyak megkerülésével, átmászásával.

Egyensúlygyakorlatok

- 1./ Állás: a./ állás lábujjon – sarkon állás
b./ állás egy lábon.
- 2./ Egyensúlyozó járás: padon, földre helyezett szivacson stb.,
- 3./ Kúszás egyenes padon.
- 4./ Body Roll hengergyakorlatok különböző sportok / roller, bicikli, korcsolya /.
- 5./ Forgások, fordulatok, testhelyzet változtatások.

Szem-kéz koordináció fejlesztése

- 1./ Babzsák célbadobása változó nagyságú körbe, változó távolságról, különböző tárgyak fölött (szék stb..).
Babzsák csúsztatása két vonal között.
Babzsák dobás vízszintes és függőleges célra.
- 2./ Karikadobás változó irányokba, vízszintes, függőleges célra, változó távolságról.
- 3./ Kugli játék.
- 4./ Labdajátékok: dobás és elkapás nagyobb, majd kisebb labdákkal változó távolságról, labda célba ütése bottal.

Szem-láb koordináció fejlesztése

- 1./ Ugrókötéllel: kötél fölött átugrás, változó magassággal.
- 2./ Karika különböző lábakkal belépés, kilépés, beugrás, kiugrás.
- 3./ Lábbal különböző formák rajzolása, alkalmi felületen, homokba, padlóra.
- 4./ Ugróiskola, egyszerűbb és nehezebb formában.
- 5./ Függeszekedés: átfogással továbbhaladás.

Finommotorika fejlesztése

- 1./ Gyurmázás (elsődlegesen az anyag tapintásos megtapasztalása, tetszés szerinti formák, alakzatok kialakítása).
- 2./ Építőjátékokkal építés (összerakás, kirakás, eleinte minél nagyobb elemekkel, majd fokozatosan kisebbekkel).
- 3./ Papírhajtogatás – papírfűzés, mintaalakítás.
- 4./ Puzzle-játékok összerakása, fokozatosan növekvő elemszámokból.
- 5./ Mintakirakás lyukastáblán, egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig.
- 6./ Vágás, domború vagy előrerajzolt mintákkal, kevésbé bonyolult formától a nehezebbekig.
- 7./ Papír-ceruza feladatok:
 - a./ rajzolás, festés nagy felületre (ujjal, zsírkrétával, színes ceruzával).
 - b./ sablonok kiszínezése kiugró hátlaapon,
 - c./ sablonok nélküli színezés, a különböző formák előrerajzolt mintáinak átírása,
- 8./ Kéziszer gyakorlatok.

Testséma fejlesztés

A testrészek ismerete

1. Önmaga felismerése és azonosítása tükörgyakorlatokkal, játékos mondókákkal, jellegzetes külső tulajdonságainak megtanulásával / haj-, szemszín, kicsi-nagy).

2./ Tevékenységek a testrészek megismerését célozva

- a./ testrészek megérintése és megnevezése a felnőtt által,
- b./ a gyermek megismétli saját testén az érintést és megnevezést,
- c./ utasításra a gyermek megérinti és megnevezi a testrészt,
- d./ a felnőtt megnevezi és a gyermek megérinti a másik gyermek testrészét,
- e./ az előzőek megismétlése csukott szemmel.

Célszerű a főbb testrészekkel kezdeni, begyakorolni és csak ezután a testrészek részeinek hasonló módon való begyakorlása.

3./ Meghatározott testrészekre koncentráció

- a./ különböző testhelyzetekben / hason, hanyatt-fekve, ülve, állva, térdelve / megtalálni a megnevezett testrészt, megérinteni és megnevezni, mozgásokat végezni.
- b./ valamilyen tárgyat megérintve, ráülve, ráállva, átbújva rajta megtapasztalni a különböző testhelyzeteket a testrészek és a tárgyak (környezet)viszonylatában.

A test személyi zónájának alakítása

1./ az „oldalosság” tanítása:

- a./ színes szalaggal (gumi pánttal) megjelölni a jobb-bal oldalt kézen, lábon,
- b./ különböző mozgásfeladatot teljesíteni jobb-balkézssel, (labdát gurítani, babzsákot dobni, karikát felemelni stb.),
- c./ lábra hasonló gyakorlatok: labdarúgás, ugrálás, emelés stb...

2. A test elülső és hátulsó részeinek megismertetése játékos mozgások feladatokkal:

- a./ az eszközt helyezték maguk elé, hátuk mögé,
- b./ feküdjenek a hátukra, forduljanak hasra.

3. A test függőleges zónájának megtanítása:

- a./ játékeszközök (karika, labda, babzsák) emelése a fej fölé, lehelyezése a lábra, vagy a lábak elé.

4. Az előző (1.2.3.) gyakorlatok levégeztetése becsukott szemmel.

5. Adott tárgyakhoz viszonyított testhelyzetek gyakorlása (szék, pad, asztal, alkalmazható).

- állj elé, mögé, rá, közé, mellé, mássz át stb...
- ülj elé, mögé, rá, alá, mellé, közé, mássz át stb.,
- térdepelj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb...
- feküdj elé, mögé, rá, mellé, közé, mássz át stb.

Testfogalom

A testrészek tudatos ismerete, a test és testrészek funkcióinak tudatos ismerete.

A fejlesztés a testrészek ismerete szerint történik, nagyobb hangsúlyt adva a funkcióknak, a nyelvi megfogalmazásoknak. (I.1-3.)

1. Játékos gyakorlatok: megnevezett testrészekhez megmondani a funkciókat.
2. A funkció megemlékezése után felismerni a testrészt: lokalizálni, megmutatni önmagán és másokon, megszámolni.
3. Képen, rajzon felismerni az egyes testrészeket, a hiányzókat megszámolni.
4. Részekből összeállítani az emberfigurát, testrészeivel együtt.

Az egyes testrészek fejlesztésére alkalmas mozgások

1. Fej

- a./ fejfördítés és fejkörzés
- b./ csukott szemmel megérinteni a szemeket, füleket, orrot, haját, szemöldököt, váltott kézzel és egyszerre mindkét kézzel,
- c./ csukott szemmel a fej fordítása egy adott hang irányába, majd előre ismert helyzetű tárgyak felé.

2. Törzs

- a./ törzsfördítés lazán leengedett karral, illetve oldalsó-majd mellső-középtartásban tartott karokkal,
- b./a karokat magastartásba emelve törzshajlítás balra és jobbra, előre és föl.

3.Karok

- a./ karkörzés előre és hátra
- b./ karok helyzetének utánzása
- c./ oldalsó középtartásban nyújtott karral tölcserkörzés először kis, majd nagy kör mentén
- d./ különböző karlengetések ritmusra,
- e./ oldalsó vagy mellső középtartásból a kéz csípőre helyezése,
- f./ oldalsó középtartásból karkeresztezés, majd ismét karnyújtás,
- g./ karhúzás és tolás, páros munka.

4. Ujjak

- a./ a kéz ökölbe szorítása,
- b./ az ujjak ide-oda mozgatása,
- c./ ujjak egyenként mozgatása ritmusra,
- d./ a mozgások változatai mindkét kézzel, majd váltva.

5. Lábak

- a./ a padlón fekve lábemelés, először páros láb, majd váltott láb emelése gyorsan és lassan,
- b./ a padlón fekve lábkörzés a kis körtől a nagyig és vissza,
- c./ állva láblengetés előre, hátra, oldalt és le,
- d./ térdhajlítás és nyújtás, miközben a kezét a combon tartjuk,
- e./ padon ülve a lábak hajlítása és nyújtása, páros láb emelése és leengedése,
- f./ törzshajlítás bokafogással,
- g./ szökdelés, ugrálás,
- h./ szökdelés váltott lábbal, láblengetés.

6. Lábak

- a./ sarokemelés és leengedés
- b./ a lábfej visszafeszítése (az ujjak emelése „ pipálás”),
- c./ járás sarkon és lábujjhegyen,
- d./ a külső talpélen járás, a kartartás a törzs mellett,

- e./ ugrálás páros lábbal, egyik, másik lábon, váltott lábon,
 - f./ törzshajlítás előre,
 - g./ hanyattfekvés vagy állva a lábbal vagy a nagylábujjal rámutatni adott célpontra
 - h./ babzsák fölmarkolása lábujjal.
- Néhány gyakorlatot ezek közül lehet zenére is végezni.

4.7.5.2. Észlelés fejlesztés (percepciófejlesztés)

Az észlelés pontosabb működését 3-4 éveseknél elsősorban a mozgás és testséma fejlesztésén keresztül érhetjük el. 5-6 éveseknél már célzott, direkter fejlesztés is szükséges.

A látott, hallott, tapintott dolgok mindkét szakaszában természetes velejárója a nyelvi fejlesztés .

A látott, hallott, tapintott dolgok nyelvi kifejezésének megtanítása, a szókészlet bővítése.

A tanulási helyzetek többségében a vizuális észlelés összekapcsolódik valamilyen nyelvi (auditív) és motoros tevékenységgel.

Vizuális (látás) fejlesztés

Az olvasás elsősorban a jól funkcionáló balról jobbra irányuló szemmel követés és a finom szemmozgás ellenőrzésének függvényeként alakul. Célszerű, hogy a gyermekek gyakorolják a szemmozgás kontrollját.

1. A szemmozgás tudatos kontrolljának kialakítása és erősítése. Mozgó tárgyak követése: balról jobbra, jobbról balra, fel le, kör, diagonális stb. A fej mozdulatlan marad csak szemmel követi a mozgás irányát a gyermek. Könnyítésül kezdetben végtagmozgással is kísérheti, amely egyre kisebbedő, finomodó: karral, kézzel, ujjal. Az iránykövetést kísértje az irányok verbális megjelölése.
2. A szem fixációs működésének erősítése:
 - a./ ismert játékok vagy használati tárgyak közül egy kiemelése és annak fixálása
10 mp-ig (fel, le mozgatjuk),
 - b./ egy ismert tárgynak, tárgy képének egy részletét megkeresni azt fixálni
10 mp-ig,

A perifériáslátás gyakorlására igen alkalmas, ha a gyermeknek ilyen megfigyelési feladatot adunk.
3. Vizuális zártság – egészlegesség észlelésének alakítása: Mi hiányzik?
 - a./ ismert tárgyak, eszközök egy részletének hiányát felismertetni,
 - b./ hiányos képek felismertetése, mi hiányzik róla, mit ábrázolhat?
 - c./ rejtett figurák megtalálása (Dörmögő).
4. Vizuális időrendiség felismertetése: képeken elmesélt történetek kirakása: mi történt először, mi következik?

5. Vizuális ritmus: a legkülönbözőbb vizuális minták folytatása.
 - a./ tárgyakból kirakott – gyöngyök, kockák, rudak, kártyák – minták folytatása,
 - b./ rajzos – képi – minták elrendezése (fekvő alak..., ülő alak..., álló..., járó...),
 - c./ sorminták rajzolása

6. Vizuális helyzet – pozíció felismertetése:

(négymezős tábla) (pl.: matematikai foglalkozáson a szimmetria):

 - a./ a mágneslátnál a nevelő elhelyez egy alakzatot adott mezőbe,
 - b./ a gyermekek sajátjukon ugyanoda helyezik azt,
 - c./ az alakzatokat adott mezőben, más pozícióban elforgatni.

7. Vizuális memória fejlesztése:
 - a./ egyszerű testmozgást, bemutatás után emlékezetből leutánozni,
 - b./ vizuális mintát rövid bemutatás után felismerni, felsorolni, kirakni stb..

Alaklátás és formaállandóság fejlesztése

1. A lehető legtöbb féle alak – forma - méret motoros kialakítása:
 - a./ formaalakítás mozgással (járás, futás, mászás, ugrás segítségével: felső végtagokkal való kialakítás, létrehozása testtel, testrésszel).
 - b./ padlóra rajzolt különböző alakzatok körbemozgása, végigmozgása,
 - c./ padlóra rajzolt alakzatok (különböző formák vagy azonos alakzatok más-más méretben) felhasználása különböző mozgásos feladatok elvégzésére

2. Különböző tárgyak, alakok, formák, méretek felismertetése a gyerekek környezetében: bemutatása, azonos megkeresése, párosítása, csoportosítási feladatok (lottó, dominó).

3. Adott vizuális minta kirakása: forma, méret, szín szempontjából különböző minták kirakása (lyukas tábla, de alkalmazásában a fokozatosság elengedhetetlen : egyszerűbb formáktól a bonyolultabbig, először egyetlen szempont figyelembevételével követelve, pl.: csak szín vagy forma stb.. kevesebb elemtől az összetettebb formákig).

4. Minták rajzolása, festése

5. Részekből különböző alakzatok összerakása

A tapintásos – sztereognosztikus – észlelés fejlesztése

1. Az alapvető gyurmázási technikák megtanítása: gömbölyítés, sodrás, lapítás, mélyítés, mintázás gyakorlásával plasztilin, agyag, nedves homok felhasználásával.
2. Különböző formák, méretek alakítása minta után.
3. Különböző formák, méretek megváltoztatása: „ Varázsoljuk el !”

4. Ritmikus sorminta készítése, a minta folytatása, az említett fejlesztési módoknál főhangsúlyt a tapintásos tapasztalatszerzésen van. A vizualitás is jelen van, hiszen a kialakított formát látja is, vizuális benyomásokat szerezhet.

A taktilis csatorna fejlesztése a vizualitás kizárásával: „Érzékelő zacskó”, Érzékelő zsákocska

”

- a./ pusztán tapintással felismerni a tárgyakat! Mi lehet? milyen? mérete, formája, felülete, anyaga stb...
- b./ a tapintással felismert dolgokat: párosítani, sorbarendezni fokozatuk szerint csoportosítani egy – egy minőségi jellemzőjük alapján.

Mozgásos (kinezetikus) észlelés fejlesztése

1. Behunyt szemmel a gyermek bizonyos mozgásokat végez az óvodapedagógus segítségével : kézzel (kört ír a levegőbe stb..) lábbal (lépés előre, hátra stb..) nyitott szemmel mozgásokat megismétel.
2. Hátára rajzolt formát kell mozgással megismételni, képi formáját felismerni.

A térészlelés – térbeli viszonyok felismerésének fejlesztése

1. Az alapvető téri irányok megismerése saját testrészeinek közvetítésével:

- a./ rácsos papíron, szöveges táblán, lyukastáblán a két oldal megkülönböztetése nélkül a mellé elhelyezett kéz segítségével, a középvonal megjelölésével.
- b./ a jobb – bal oldalirányok begyakorlása kiszínezéssel, színes korongok kirakásával,
- c./ a négy fő iránymező megismertetése az említett módon.

2. Térbeli irányok, viszonyok megismertetése a körülötte lévő tárgyakkal:

- a./ ismert játékeszközök kirakásával a négy irány gyakoroltatása,
- b./ a tárgyak egymáshoz való viszonyának megismertetése, mágneses táblán való kirakás, elhelyezés segítségével, mellette, előtte, mögötte, alatta, felette
- c./ függőleges és vízszintes sorok kirakása különböző színekből, formákból
- d./ a fentiek segítségével a szögek (sarkok) érzékeltetése.

3.Téri viszonyokat jelentő verbális kifejezések megtanítása

A hallási észlelés (auditív) fejlesztése

A hangzási analízis – szintézis fejlesztése

1. Figyeltessük meg, milyen hangokat hallunk mikor egy ember sóhajt, vagy

- tüsszent, különböző hangok működnek bennük. Figyeljünk a természet hangjaira.
2. Az óvodapedagógus által bemutatott ritmus letapsolása vagy lekopogása. Kezdetben szabályos ritmusokat használunk, majd később szabálytalan ritmusokat.
 3. Ritmus visszaadás csukott szemmel.
 4. Mondjunk olyan szavakat, amelyek azonos hangzókkal kezdődnek, pl. baba, bögre, bogár, béka, róka róza stb..
 5. Hány szót tudsz felsorolni, melyek úgy kezdődnek: ma..., te..., si..., stb..
 6. A megadott betűhangokból vagy fonémákból olyan, általuk ismert szót kell alkotniuk, amelyek tartalmazzák ezeket.

4.7.5.3. A keresztcsatornák fejlesztése

1. Vizuális- tapintásos interszenzoros működések fejlesztése:

- a./ tapintással exponált (felismert) tárgyat kell keresnie a vizuális mintákban,
- b./ vizuálisan felismert tárgyat mintául véve, ki kell keresnie tapintással az „érzékelő zsákocska ”,
- c./ egyre finomabb különbségek felismertetésével gyakoroljuk a kétféle inger modalitás átfordítását

2. Vizuális – auditív interszenzoros működés fejlesztése:

- a./ mutassunk a gyerekeknek ismert tárgyakat, állatok képét, különböző hangforrások vizuális képét és a megszólaltatott hanganyagban ismerje fel az adott hangforrás képét,
- b./ „ Figyeljünk a hangokra !” a hallott hanganyaghoz keresse a hangforrást, „ Minek a hangja ? „ (társak megszólaltatása, hangjukról felismertetés),
- c./ auditív memória fejlesztése: dallamtöredék megismételtetése, különböző hangok megismételtetése, majd a hangforrás kerestetése.

3. Vizuális kinesztetikus interszenzoros működés fejlesztése:

- a./ bekötött szemű gyermek kezével formát rajzoljon a levegőbe és a hátára rajzolt formát felismerje a vizuális mintában,
- b./ mozgásos élményanyag, forma felismerése vizuális mintában, verbalizálva a formát,
- c./ vizuális kinesztetikus megközelítés a későbbiekben a betűk vagy a szavak közötti finom különbségek megfigyeltetésére, észrevétetésére is használható.

4. Hallási-tapintásos interszenzoros működés fejlesztése:

A gyermekeknek elmondással jellemezni kell azt a tárgyat, amit tapintás útján felismert és azonosított, vagy meg kell találnia tapintás útján azt a játékot vagy alakot, amit egy másik személy jellemez.

5. A szem-kéz koordináció fejlesztése:

A szem-kéz koordináció fejlesztésének finommotoros kontroll fejlettségével való összefüggését a Mozgásfejlesztés című fejezetben is tárgyaljuk. A következő szemmozgáshoz szükséges tevékenységekről pedig a percepció fejlesztésénél beszéltünk. Számos gyermek úgy érkezik az iskolába, hogy ezek a készségei megfelelően fejlettek ahhoz, hogy képesek legyenek alakok lemásolására, egyszerű képek rajzolására és festésére, s talán még ahhoz is elég fejlettek ezek a készségek, hogy elkezdjen írni tanulni. Fontos tehát felmérnünk, hogy melyik gyermeknek van szüksége ilyen jellegű fejlesztésére.

4.7.5.4. Verbális fejlesztés

1. A tárgyak megnevezése

A lakásban, az óvodában és a közvetlen környezetben található tárgyak megnevezése:

a./ Ruházat:

zokni, trikó, papucs, csizma, nadrág, farmernadrág, ruha, szoknya, ing, blúz, nyakkendő, kardigán, pulóver, dzseki, kabát, anorák, esőkabát, mellény, fürdőruha (testséma).

b./ törzs, fej, arc, szem, fül, orr, száj, ajak, fogak, nyelv, szemhéj, szempilla, szemöldök, homlok, haj, áll, orca, orrlyuk, nyak, váll, mellkas, gyomor, kar, kéz, ujjak, hüvelykujj, könyök, csukló, tenyér, köröm, ujjpercek, derék, csípő, lábszár, lábfej, sarok, comb, hát, térd (testséma) .

c./ Cselekvések:

sétál, gyalogol, menetel, szalad, szökdécsel, ugrándozik, lép, áll, elindul, mozog, elkezd, megáll, ül, fekszik, térdel, csúszik, (fel) mászik, kúszik, siklik, megcsúszik, csavar, hajlít, görbít, vágat, görbül, elterül, elnyúlik, elernyed, kanyarodik, felemel, elenged, lehúz, lesüllyeszt, lehalkít, tompít, beborul, pipiskedik, előrehalad, hátrál, taszít, hajt, húz, von, üt, ránt, dob, visszapattan, fog, rúg(dalozik), keresztez, megfordul, fon, sodor, fordít, bukfencezik, csöppen(t), koppint, tapsol, kiabál, füttyül, izeg, mozog, nyit, zár, dörzsöl, csurog, morajlik, tétovázik, sűrög-forog, mormol, beszélget, cseveg, fecseg, figyel, (testvázlat, nagy és finommozgások).

2. Térbeli viszonyok

a./ Irányok:

főnt, lent, alatt, át, keresztül, fel, hátra, fölött, fölé, rá, felé, előre, oldalt,

jobbra, balra, végig, mindenfelé, körös-körül, felől, után, körül, köré, közel (valamihez), messzire, távol valamtól, emelkedő, felfelé haladó, süllyedő, lefelé haladó, közelebb, távolabb, keresztben, magasabban, alacsonyabban (nagy és finommozgás készségek, testséma, lateralitás, vizuális diszkrimináció, sorozatba rendezés stb..).

b./ Helyzet

-on, -en, -ön, -ról, -ból, -ből, -ban, -ben, kívül, belül, tetején, alján, közepén, középpontjában, között, fölé, felett, alá, lent, alul, alatt, lejjebb, le túl, át, keresztül, előtt, mögött, mellett, együtt, valamire vonatkozóan, vízszintesen, magasan, alacsonyan, balról, jobbról, első, második, stb., utolsó, itt, ott, kívül, belül (Nagy és finommozgások, testséma, lateralitás, időbeli sorrendiség, sorozat).

c./ Idő

most, után, előbb, később, hamarosan, nappal, éjszaka, délelőtt, délután, este, hét, hónap, év, tél, tavasz, nyár, ősz, húsvét, karácsony, kezdődik, befejeződik. (Időbeli sorrendiség, nagy és finommozgások).

3. **Osztályozás**

a./ Alapfogalmak

kör, körül, körbe, négyzet, téglalap alakú, ovális, hurkos, háromszögletű, kereszt, csillag, négyoldalú, vonal, egyenes, görbe vonalú, cikk-cakk, csúcs, sarok, oldal, él, hajlás, ferde.

Az említett kifejezéseket mindig manuálisan, mozgásos tevékenységekhez kötötten használjuk.

b./ Alapszínek

piros, kék, sárga, zöld, fekete, fehér, barna, narancssárga, rózsaszín, bíbor, (ibolya).

c./ Méret, hasonlóság, különbözőség, ellentétesség:

nagy, kicsi, hatalmas, apró, több, kevesebb, gyors, lassú, sebes, magas, alacsony, kövér, sovány, széles, keskeny, alsó, felső, hangos, halk, csendes, édes, savanyú, kellemes, érdes, finom, tele, üres, nehéz, könnyű, lágy, kemény, azonos, különböző, hasonló, eltérő, világos, sötét, az összes, néhány, elég, egyenlő. (Sorozat auditív-vizuális diszkrimináció, tapintás, gondolkodás, alap számfogalom).

4.7.6. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Mozgásuk összerendezettebbé , harmonikusabbá válik.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Természetes mozgásuk fejlődik (járás, futás, ugrás, egyensúlyozás....).
- Teljesítőkéességük, állóképességük, kitartásuk növekszik, ügyesebbé válnak.
- Mozgástapasztalatuk bővül.
- Fejlődik térben, és időben való tájékozódó képességük, helyzetfelismerésük.
- Cselekvőképességük gyorsabb lesz.
- Formálódik szabálytudatuk.
- Megértik a testnevelési kifejezéseket, vezényszavakat.
- Értelmi képességük fejlődik.
- Megtanulnak alkalmazkodni társaikhoz, elfogadják a különböző teljesítő képességű társaikat.
- Ismernek futó-fogó játékokat.
- Egyéni, csoportos sor-, és váltóversenyt játszanak az óvónő segítségével, szabályok betartásával.
- Labdát fognak, elkapnak, feldobnak, gurítanak.
- Labdát vezetnek helyben és járás közben.
- Kislabdát hajítanak távolba.
- Célbadobnak egykezes felső dobással, vízszintes 150 cm-es folyosóba vagy függőleges célba.

4.8. Munka jellegű tevékenységek

A munka az óvodáskor végéig játékos marad. A munka célra irányuló tevékenység. Többnyire külső irányítással folyik, a gyermekektől belső fegyelmet, kötelezettségvállalást és annak teljesítését igényli.

A munka végzése közben a gyermekek megfigyeléseket végeznek, tapasztalatokat, ismereteket szereznek a természeti és társadalmi környezetükről. Minden munkatevékenység újabb tapasztalatok forrását jelentheti. A munka hozzájárul az értelmi képességek fejlődéséhez azáltal is, hogy megalapozódik a munka iránti tisztelet, eredményének megbecsülése, fontosságának és hasznosságának értelme. A munkavégzés közben formálódnak és egyre pontosabbá válnak a munkához szükséges készségek, képességek, attitűdök.

4.8.1. Célja

A gyermekek értékteremtő együttműködési képességének, aktivitásának, önkéntességének, érdeklődésének kibontakoztatása, mely elősegíti az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését, a személyiségfejlődését.

4.8.2. Feladatok

- Az önálló munkavégzés lehetőségének megteremtése minden korcsoportban életkorukhoz és erejükhöz mérten.
- Olyan munkák biztosítása a gyermekek részére, hogy a munkatevékenység aktív jellege megmaradjon, de fejlessze a munka sajátos, játéktól eltérő vonásait is.
- Olyan munkalehetőségek biztosítása, melynek elvégzése megerősítés és testi épségük veszélyeztetése nélkül megvalósítható.
- A napirenden belül a munkára megfelelő idő és hely biztosítása.
- Kellő számú és méretű munkaeszközök biztosítása.

4.8.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A munkafajták fokozatos bevezetése.
- A munka állandóságának és folyamatosságának biztosítása.
- A gyermekek számára megfelelő munkaeszközök biztosítása és folyamatos bővítése és használatának megtanítása.
- A felnőtt, társak és a saját munkájának megbecsülése, az elvégzett munka reális értékelése.
- A gyermekek kötelességtudatának és felelősségérzetének kialakítása.
- Nyugodt, kiegyensúlyozott légkör megteremtése.
- A közös munka örömeinek megéreztetése.

4.8.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- Az önkiszolgálást teljes önállósággal, természetes teendőként ellátják, képesek mindennapi szükségleteik önálló kielégítésére.
- Önállóan tevékenykednek, észreveszik az elvégezhető feladatokat, és segítséget nyújtanak társaiknak, valamint a felnőtteknek.
- Örömmel és önként vállalnak megbízásokat és munkatevékenységeket, azokhoz használatos eszközöket megfelelően választják ki, azokat önállóan végrehajtják.
- A gyermekek képesek önállóan dönteni az elvégzendő feladatok sorrendjéről, indokolják egy-egy feladat elvégzésének szükségességét vagy feleslegességét.
- A munkát felelősségteljesen elvégzik, felfogják eredményét, örülnek a sikeres végrehajtásnak.
- Észreveszik a rendetlenséget, felszólítás nélkül felveszik a szemetet, elteszik a kint felejtett eszközöket.
- Kialakul a segítségnyújtás érzése egymás, és kisebb társaik iránt.

5. Kapcsolatok rendszere

A kapcsolatok sokfélesége fontos és hasznos az intézmény életében.

A bemutatkozás kézfogásától, a beszélgetés alatt, olyan magatartás fontos, amiben érzékelhető az érdeklődés, az ismeretek igénye, a másik fél megismerésének igénye.

Fontos, hogy a kapcsolatban mindkét fél adjon és kapjon.

A kapcsolatok lényegesebb jegyei:

- a helyes idő és helyzet megválasztása, naprakészsége,
- érzelmi ráhangoltsága,
- felkészülés, előkészület: a hitelesség, a beszédstílus,
- fontos, hogy kinek, mit szeretnék mondani, megnyerni egy feladatnak.

A kapcsolat összekötője a gyermek.

Az óvoda kapcsolatai

5.1. Óvoda-család

Ha a családdal törődünk, akkor a gyermekkel is foglalkozunk, ha a gyermeket formáljuk az a családra, a szülőkre is kihat.

5.1.1. Célja

Az óvoda a családi nevelést kiegészítve, erősítve töltse be nevelő szerepét, elismerve a család elsődleges szerepét.

Korrekt, partneri szoros együttműködés kialakítása és fenntartása a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében.

5.1.2. Feladatok

- Az óvoda nyitottságának biztosítása.
- A szülők megismertetése az óvoda szervezett és spontán kapcsolattartás formáiról.
- A szülők tájékoztatása arról, hogy a különböző szintű információk hogyan jutnak el hozzájuk.

5.1.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A két fél közötti kapcsolat kialakítása, melynek alapja a tapintat, érezze a szülő az óvónő segítő szándékát, empátiáját.

- Az előítéletek kiküszöbölése.
- Közös programok segítségével a kapcsolatok elmélyítése, szokásaik sajátosságainak megismerése.
- A szülők tájékoztatása nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, eseményeinkről, programjainkról.
- A nyílt napok, közös ünnepek, játszódélutánok, szülői értekezletek, családlátogatások elősegítése, a minél nagyobb betekintés érdekében az óvoda és a család életébe egyaránt.
- A szülők bevonása a programok szervezésébe, bonyolításába, azokon való részvételük szorgalmazása.
- Tapintattal és realitással tájékoztatásadás a szülőnek saját gyermekéről, éreztetve, hogy segítőszándék vezérel bennünket.
- A naponkénti rövid, lényeges közlésekre szorítókozó párbeszédnek lehetővé tétele.
- A négy szemközti beszélgetések lehetőségének biztosítása – óvónő és a szülő igénye szerint.
- A családdal kapcsolatos minden információ diszkrét kezelése.
- A hátrányos, veszélyeztetett gyermekekkel szembeni különös gondoskodás biztosítása.
- A szülők képviselőjét a SzMK. látja el, mely a Szervezeti és Működési Szabályzatban leírtak alapján vesz részt az óvoda életében.

Alapelv a kapcsolattartásban

- együttműködési készség,
- kölcsönösség,
- tisztelet,
- odafigyelés
- korrekt partneri viszony.

A kapcsolattartás formái

	Alkalmoszerű	Szóbeli		Írásbeli
		Rendszeres	Eseti	
T E R V E Z E T T	-nyílt napok -beszoktatás, ismerkedés az óvodával -csoportok nyílt napja -óvodai és csoport programok -ünnepségek -játszódélutánok	- napi kapcsolat - beszélgetés - telefon	-szülői értekezlet - fogadóóra - SzMK. vezetői értekezlet - SzMK.részvétel nevelői értekezleten	- szülők faliújsága - csoportok faliújsága -pedagógusok dokumentumai -óvodai házirend

S P O N T Á N	<ul style="list-style-type: none"> - szülők kérése szerint - spontán adódó alkalommal, lehetőségek - szülői kezdeményezések - SzK képviselői óvónők/ óvodavezető közötti kapcsolat
---------------------------------	--

5.1.4. A kapcsolattartás fejlesztésének feladata

- Minden egyes családdal külön-külön kialakítani a kapcsolatteremtés, az együttműködés, a segítség legmegfelelőbb módját.
- Közös programok segítségével a kapcsolatok elmélyítése.
- A szülők tájékoztatása nevelési elképzeléseinkről, módszereinkről, eseményeinkről, programjainkról.
- A szülők tájékoztatása a „helyi nevelési programról”. A program bevalásának figyelemmel kísérése, véleményük, javaslatuk meghallgatása.
- A nyílt napok, közös ünnepek, játszódélutánok, szülői értekezletek, elősegítése, a minél nagyobb betekintés érdekében az óvoda életébe.
- A szülők bevonása a programok szervezésébe, bonyolításába, azokon való részvételük szorgalmazása.
- A kapcsolattartás bővítésének folyamatos keresése.

5.2. Bölcsőde-óvoda

5.2.1. Célja

A gyermekközpontú szemléleten alapuló, jól összehangolt nevelési gyakorlat segítsen elő az átmenetet a gyermekek számára az új közösségbe való beilleszkedéshez.

5.2.2. Feladatok

- Folyamatos kapcsolattartás kialakítása, mely biztosítja a gyermekek egyéni tulajdonságainak figyelembevételét, alapot nyújtva az óvodai fejlesztő munkához.

5.2.3. Eredmény

- Az új közösségbe való beilleszkedés a gyermekek számára zökkenőmentes.

5.2.4. Kapcsolattartás formái

- nyílt nap
- szülői értekezlet

5.3. Civil-szervezetek: idősek otthona-óvoda

5.3.1. Célja

A gyermekben az idős emberek iránti tisztelet, megbecsülés kialakítása.

5.3.2. Feladatok

- Különböző ünnepek alkalmával az idősek köszöntése.
- Kisebb ajándékok készítése a gyermekekkel közösen.

5.3.3. Eredmény

- A gyermekekben kialakul az idős emberek iránti tisztelet, megbecsülés.

5.4. Óvoda – közművelődési intézmények

5.4.1. Célja

A folyamatos együttműködés segítse elő a nevelési feladatok sokoldalú megoldását, mely során a gyermek esztétikai élményhez jut, képessé válik a művészetek befogadására, jó alapot képez az általános műveltség kialakításához.

5.4.2. Feladatok

- Kiállítások, múzeumok látogatása, amely felkelti a gyermek érdeklődését, életkoruknak megfelelő szinten.
- Kirándulás szervezése a Vadasparkba, Állatkertbe, ahol a környezet megismerésére nevelésben kitűzött feladatok megvalósítására nyílik lehetőség.
- Bábszínházba, színházba látogatás szervezése, ahol erkölcsi érzelm, esztétikai fogékonysága fejlődik, formálódik magatartásuk.
- Életkoruknak megfelelő rendezvényeken való részvétel biztosítása
- Szoros kapcsolat kialakítása (rajzok készítése, előadások megtekintése) a Vasas Művelődésházban található könyvtárral, mindez felkelti a gyermek érdeklődését a könyv szeretete iránt. Elősegítve a gyermek olvasóvá nevelését.

5.4.3. Eredmény

- Gyarapodik a gyermekek általános műveltségük.
- Kialakul a kultúra és kultúrálódás iránti igényük.

5.5. Az óvodai nevelőmunkát és a családi nevelést segítő intézmények

Szakszolgálat
Gyermekjóléti Szolgálat
Egészségügyi Szolgáltató

5.5.1. Célja

A gyermek egészséges fejlődésének, fejlettségének figyelemmel kísérése, az esetleges elmaradások felismerésének, majd korrekciójának segítése.

5.5.2. Feladatok

- A nevelési tanácsadó szolgáltatásainak igénybevétele a problémás helyzetekben, és bizonytalan iskolaérettség esetén.
- A gyermekeket rendszeresen látogassa, ellenőrizze fejlődésüket orvos, védőnő.
- Logopédus mérje fel a gyermekek beszédfejlettségét, a beszédhibás gyermeket külön foglalkozáson fejlessze.
- Szponzorok támogatásával gyermekprogramok szervezése.

5.6. Óvoda-iskola

5.6.1. Célja

A gyermekek zökkenőmentes, zavartalan iskolába lépésének elősegítése, hogy minden gyermek örömmel induljon iskolába.

5.6.2. Feladatok

- Törekvés a kölcsönös nyitottság és folyamatosság érvényesítésére.
- Az óvónők, a tanítók és a szülők közötti eszmecsere lehetőségének biztosítása.
- A gyermek számára biztosítsa, hogy a közvetlen tapasztalatok szerezzék az iskoláról egy-egy látogatás alkalmával.
- A gyermekek iskolai beilleszkedésének figyelemmel kísérése.

5.6.3. Eredmény

- A gyermekek egyéni fejlettségüknek megfelelő iskolában megkezdik tanulmányaikat.

5.6.4. Kapcsolattartás formái

- nyílt nap, bemutatók
- szülői értekezlet
- iskolalátogatás
- kulturális programok (rajzversenyek, kiállítások..)
- sportnapokon való részvétel

6. Az óvoda egyéb szolgáltatásai, tevékenységei

6.1. Gyermekvédelem az óvodában

„ A gyermeki jogok védelme minden olyan természetes és jogi személy kötelessége, aki a gyermekek nevelésével , oktatásával, ellátásával, ügyeinek intézésével foglalkozik.” 1997. évi XXXI. törvény 11.§ (1) A gyermekvédelmi felelősök munkáját a gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény és a 2002. évi IX. törvény módosítása segíti.

6.1.1. Célja

A gyermeki személyiség kibontakoztatása, a gyermeki jogok és alapvető szabadságok tiszteletben tartásának megerősítése, esélyegyenlőség biztosítás.

A gyermek– mint fejlődő személyiség – különleges védelme.

A gyermekek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, óvoda a családi nevelés kiegészítője.

6.1.2. Fogalmak (A gyermekvédelem alanyai)

1. Szociálisan hátrányos helyzetű gyermek

- Alapvető szükségleteinek kielégítési lehetőségük korlátozott.
- Családja szűkebb társadalmi környezet, az átlagoshoz képest negatív eltérést mutat.
- Normálisan fejlett, fiziológiailag nem sérült.

2. Veszélyeztetett gyermek

- Testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését a szülő vagy gondozó környezet nem biztosítja.
- Hátrányos helyzet súlyosabb esete.

3. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

2013. szeptember 1-jei hatállyal a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fogalma és e tény fennállásának megállapítása, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike, a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben került szabályozásra. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése kora gyermekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

A gyermekvédelmi törvény értelmében a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők:

- a szülő, a családba fogadó gyám (a továbbiakban: gyám) iskolai végzettsége alacsony;
legfeljebb alapfokú végzettség;

- a szülő, gyám alacsony foglalkoztatottsága;
- az elégtelen lakáskörülmények;
- a nevelésbe vétel, valamint a tanulói, hallgatói jogviszonyban álló fiatal felnőtt számára nyújtott utógondozói ellátás.

6.1.3. Feladatok

- A gyermekre minél nagyobb figyelem fordítás.
- Felderítés, jelzés, gyermekek gyermekvédelmi szempontból való nyilvántartásba vétele.
- A család és a gyermekvédelmi felelős jó, bizalmas kapcsolatának megteremtése, a felmerülő problémák megoldása érdekében..
- Támogatásokról felvilágosítás adás, segítségadás.
- Szükség esetén a gyermek egyéni bánásmódban való részesítése.
- Az étkezéstérítési díj támogatásához pályázat benyújtása.

A gyermekvédelem elsődlegesen meghatározó szerepe a prevenció.

A jelentősége: biztosítja a gyermek testi, lelki, szellemi, erkölcsi fejlődésének feltételeit, megteremti a lehetőséget a nem megfelelő családi környezetben élő gyermekek részére a veszélyeztető ok, illetve ezekből eredő káros hatások megszüntetésére.

6.1.4. Az óvodapedagógus feladatai

- Derűs, szeretetteljes érzelmi légkör biztosítása.
- A gyermekek sikerélményhez juttatása.
- Szükség esetén családlátogatás a gyermekvédelmi felelőssel.
- A szülő meggyőzése a helytelen nevelési módszerről.

6.1.5. A gyermekvédelmi felelősök feladatai

- Folyamatos kapcsolattartás a szülőkkel.
- Szülők felé tanácsok, javaslatok adása.
- Nyilvántartást készítése a hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről.
- Kapcsolatot tartás a Gyermekjóléti Szolgálattal és az Önkormányzat Gyermekvédelmi Osztályával, az egészségügyi szolgálattal, valamint a Nevelési Tanácsadóval.
- A szülőknek tájékoztatást nyújtás arról, kit lehet megkeresni gyermekvédelmi problémákkal kapcsolatban.
- Felvilágosítás adás az igénybe vehető segélyekről, térítési díjkedvezményekről.

A kapcsolattartás formái

- Családlátogatás szükség esetén
- Szülői értekezlet
- Egyéni beszélgetések
- Előadás
- Esetmegbeszélés szükség szerint
- Szülők faliújsága

6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek

A törvényi előírásoknak megfelelően, alapító okiratunk tartalmazza a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelését.

6.2.1. Célja

Az egyéni sajátosságokhoz, eltérő fejlődési ütemhez alkalmazkodó fejlesztés.

6.2.2. Feladata

- A gyermekek sajátos nevelési igényének felmérése szakértő segítségével.
- Egyéni foglalkozás, egyénre szabott fejlesztés megtervezése.
- A különbözőség elfogadtatása – mind a gyermekekkel, mind a felnőttekkel.
- A különbözőséget elfogadó környezet segítse a sajátos nevelési igényű gyermekek eredményeit, sikeres próbálkozásait.
- A gyermekek integrálása óvodai csoportba.

6.2.3. A sajátos nevelési igényű gyermekek neveléséhez szükséges erőforrások

6.2.3.1. Személyi feltételek

- Főállású fejlesztő pedagógust alkalmazunk
- A kerületi nevelési tanácsadó segítségével pszichológiai és logopédusi ellátásban is részesülne gyermekeink.
- Egyéb speciális szakoktatót- utazó pedagógust – Józsefvárosi Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Központ és Általános Iskola segítségével biztosítunk.

6.2.3.2. Tárgyi feltételek

A meglévő tárgyi feltételekkel biztosítjuk a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlesztését. Eszköztárunkat az intézményi költségvetésből folyamatosan pótoljuk, felújítjuk, cseréljük (pl: bábok, puzzlák, labdák, építőelemek) a gyermekek jobb ellátása érdekében. A „Gyere velem!” drámapedagógia az óvodában játékgyűjtemény segít a beilleszkedési, beszéd nehézséggel, önismereti és kapcsolatteremtési problémával küzdő gyermekek hátrányainak leküzdésében.

Az intézmény akadálymentesítése még nem megoldott.

6.3. Nemzeti kisebbség óvodai nevelése

6.3.1. Célja

A szülők írásos nyilatkozatára támaszkodva etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek szociokulturális körülményei miatti lemaradás csökkentése, figyelemmel kísérve a gyermekek egyéni fejlődését.

6.3.2. Feladatok

- A gyermekek sajátosságainak és egyéni fejlettségét figyelembe véve a kisebbség kultúrájának megismerése, a kulturális hagyományok átörökítése, fejlesztése.
- Társadalmi integrálódásuk elősegítése.
- A tehetséges gyermekek kiemelése.

6.3.3. Az óvodapedagógus feladatai

- A gyermekek egyéni képességszintjének, szocializációjának figyelemmel kísérése az óvodába lépéstől.
- A teljes és részleges anamnézis felvétele után egyénre szabott feladatokkal erősítjük megfigyelőképességeiket, emlékező-, felidézőképességüket (auditív, vizuális verbális vonalon).
- Analízis-szintézis, gondolkodási műveletek megerősítése.
- A matematikai műveltség megalapozása.
- Kommunikáció, anyanyelvi nevelés keretében, a beszédértés, igény ébresztés a társalgásra, a közlés vágyra.
- Ismeretek bővítése játékos formában a tanulás eszközeivel : vers, mese, mondóka, bábozás, dramatizálás, a mozgás folyamatában.
- A kulturált, esztétikus környezet biztosítása, a szokásszabályok begyakorlása, automatizálása.
- A gyermekek identitásának erősítése, elsősorban építve a népi hagyományaikra, felkutatva olyan meséket, verseket, melynek megismertetésével gazdagodik érzelmviláguk.
- A tehetséges gyermekek felkutatása, a szülők figyelmének felhívása.

6.3.4. A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A gyermekek 6-7-8 éves korukban kudarc nélkül kezdik meg tanulmányaikat az általános iskola első osztályában.

6.4. Esélyegyenlőség

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkriminációmentesség, szegregációmentesség és a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek oktatási és társadalmi integrációjának biztosítása és előmozdítása, különös tekintettel az esélyteremtésre.

Törvényi háttér

A Magyar Köztársaság Alkotmányában meghatározott művelődéshez való jog esélyegyenlőség alapján való gyakorlásának biztosítása, a lelkiismereti meggyőződés szabadságának és a vallásszabadságnak, a hazaszeretetre nevelésnek a közoktatásban való érvényesülése, a nemzeti és etnikai kisebbségek anyanyelvi oktatáshoz való jogának megvalósítása, a tanszabadság és a tanítás szabadságának érvényesítése, a gyermekek, tanulók, szülők és a közoktatásban foglalkoztatottak jogainak és kötelességeinek meghatározása, továbbá korszerű tudást biztosító közoktatási rendszer irányítása és működtetése.

2013. szeptember 1-jei hatállyal a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermek fogalma és e tény fennállásának megállapítása, mint a gyermekvédelmi gondoskodás körébe tartozó hatósági intézkedések egyike, a gyermek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben került szabályozásra. A szabályozás célja a gyermek hátrányainak kompenzálása, esélyeinek növelése kora gyermekkortól fiatal koráig, minél sikeresebb társadalmi integrációjának elősegítése érdekében.

Hátrányos helyzetű gyermek: az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket együtt nevelő mindkét szülő, a gyermeket egyedül nevelő szülő, illetve a gyám legmagasabb iskolai végzettsége alapfokú- (az alacsony iskolai végzettség igazolása a kérelmen megtett önkéntes nyilatkozattal történik)

- a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontjában a gyermeket nevelő szülők bármelyike vagy a gyám a szociális törvény szerinti aktív korúak ellátására (foglalkoztatást helyettesítő támogatás vagy rendszeres szociális segély) jogosult vagy a kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként tartotta nyilván a munkaügyi központ- (az alacsony foglalkoztatottság fennállását az eljáró hatóság ellenőrzi)

- a gyermek szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben, vagy az eljárás során felvett környezettanulmány szerint félkomfortos, komfort nélküli vagy szükségglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéshez szükséges feltételek- (elégtelen lakókörnyezet, illetve lakáskörülmény az integrált településfejlesztési stratégia, illetve ennek hiányában környezettanulmány által megállapítható.)

Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek:

-az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében fenti három körülmény közül (alacsony iskolai végzettség; alacsony foglalkoztatottság; elégtelen lakókörnyezet, lakókörülmény) legalább kettő fennáll.

- nevelésbe vett gyermek.

Nevelésünkben megvalósuló alapelveink

Egyenlő bánásmód, esélyegyenlőség, pozitív megkülönböztetés.

A 2003 évi CXXV. törvény egy törvényen belül kívánja szabályozni az egyenlő bánásmódra és az esélyegyenlőségre vonatkozó szabályokat.

Az **egyenlő bánásmód** követelménye a kötelezettektől azt kívánja meg, hogy tartózkodjanak minden olyan magatartástól, amely bizonyos tulajdonságaik alapján egyes személyek vagy személyek egyes csoportjaival szemben közvetlen vagy közvetett hátrányos megkülönböztetést, megtorlást, zaklatást vagy jogellenes elkülönítést eredményez. Alapvetően tehát az egyenlő bánásmód követelménye az egyik oldalon negatív kötelezettséget jelent: a kötelezettek nem sérthetik meg mások egyenlő emberi méltóságát. A jogosult oldalán ugyanakkor ez azt eredményezi, hogy mindenkinek jogosultságként kikényszeríthető igénye van arra, hogy őt egyenlő méltóságú személyként kezeljék. Hétköznapi nyelven fogalmazva jogsérelem esetén az államnak kötelessége a sérelem ellen fellépni, tehát az illető „elvárhatja” ennek betartását! Ezzel szemben az esélyegyenlőség esetén senkinek sincs jogosultságként kikényszeríthető igénye, hétköznapi nyelven ilyen „elvárással” nem léphet fel elmaradása esetén.

A kerületben a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számbavétele és követése nem megoldott. Óvodánkban a teljes létszámhoz képest 10-12 % a halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számának minél pontosabb meghatározása és ezen gyermekek 3 éves kortól történő óvodáztatása későbbi iskolai előmenetelük és sikerességük érdekében halaszthatatlan feladat.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek közoktatási sikerességének elősegítésében a hagyományos pedagógiai szemlélet megújítása kulcsfontosságú tényező az óvodákban is.

Kiemelt problémák

A kerületi óvodák intézményvezetőinek legjobb szándéka és igyekezete ellenére felfedezhető szegregáció Józsefváros közoktatásában.

Az intézmények közötti szegregáció megnyilvánul a hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek nagyon eltérő arányában. Ennél a folyamatnál erősen érvényesül az egyes intézmények presztízse, aminek alapján a szülők, élve a szabad óvoda/iskolaválasztás jogával, igyekeznek saját gyermeküket a lehető legjobb helyzetbe hozni.

Az intézményeken belüli szegregáció a csoportszervezés és csoportba osztás során nyilvánul meg. Az óvodánkban egy részében ez a jelenség nem figyelhető meg. Nehezíti a helyzetet, hogy az óvodai beíratáskor a halmozottan hátrányos helyzet többnyire még nem tisztázott.

Az óvodákban halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számbavétele és követése nem megoldott. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében az első lépés az érintett gyermekek és családok azonosítása.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek számának minél pontosabb meghatározása és ezen gyermekek 3 éves kortól történő óvodáztatása későbbi iskolai előmenetelük és sikerességük érdekében halaszthatatlan feladat.

Az intézmények presztízse közötti különbségek kitapinthatóak

A helyzetelemzésből következő lépések

- A területben lakó, óvodába be nem íratott 3-5 éves gyermekek felkeresése, bevonva a családsegítő szolgálatot és a kisebbségi önkormányzatot, feltárandó az óvodáztatást akadályozó tényezőket, meggyőzve a családot arról, hogy az óvoda az iskolai hátránykompenzációt segíti elő.
- Létre kell hozni egy pontos, naprakész hhh nyilvántartást, együttműködve a Szociális Irodával és a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Körzethatárok megvizsgálása és módosítása oly módon, hogy hhh gyerekek is tartozzanak minden intézmény körzetébe. Ezzel párhuzamosan a szülők tájékoztatása és meggyőzése.

6.5. A fejlesztőpedagógiai munka koncepciója

Fenntartónk segítségével felzárkóztató pedagógusi állásunk van.

Tanév elején megismerkedik a gyerekekkel, tájékozódik egyéni sajátosságairól, képességeikről. Az óvodai csoportban hospitálások alkalmával megfigyeli a gyerekeket játékszituációban, illetve feladathelyzetben. Ezt követően egyenként felméri rész képességeiket, ismereteiket a saját maga által összeállított felméréssel.

Az őszi szülői értekezleten bemutatkozik a szülőknek, ismerteti a fejlesztések fontosságát, koncepcióját. Így a szülők tudtával és beleegyezésével kerülnek a gyerekek fejlesztésre. Óvodánkban valamennyi nagycsoportos óvodásnak lehetősége van részt vennie a foglalkozásokon.

A tanév során a szülők külön kérésére fogadóórát tart, ahol az aktuális problémákon, nehézségeken, beiskolázással kapcsolatos feladatokban próbál segíteni, ötleteket és tanácsot adni.

A tanév vége felé nyílt napot tart, amikor az érdeklődő szülők személyes tapasztalatokat szerezhetnek a fejlesztő foglalkozások eredményességéről, hangulatáról, saját gyermekük ismereteiről, viselkedéséről. A fejlesztés befejeztével ismételt elvégzi a felméréseket, melyen megjelenik a gyermekek fejlődése, rész képességeinek javulása.

A felmérések alapján a leggyakrabban előforduló rész képességek, amelyek fejlesztésre kerülnek, a következők:

- ❖ Percepció zavarok: Vizuális és verbális emlékezet. Auditív diszkriminációs képességek fejlesztése. Formapercepció alakítása.
- ❖ Mozgáskoordináció fejletlensége.
- ❖ Téri orientáció nehézségei: testkép, testséma zavarai, iránytévesztés, lateralizáció, oldaliság, kezesség, térbeli, síkbeli, időbeli tájékozódás.
- ❖ Nyelvi fejlettség nehézségei: beszédkezdés felkeltése, szókincs bővítés, gyenge beszédartikuláció, szótalálási nehézség, grammatikai struktúrák fejlesztése.
- ❖ Megfigyelőképesség, figyelem fejlesztése.

- ❖ Ritmikai képességek ügyesítése.
- ❖ Mennyiség és számfogalom kialakítása.

A fejlesztés alapelvei

Igyekszünk olyan feltételrendszert biztosítani, amely figyelembe veszi a gyerekek egyéni szükségleteit, teherbíró képességét. A fejlesztés egyéni és kiscsoportos formában történik, a gyerekek egyéni haladási és fejlődési tempójához igazodva.

A multiszenzoriális fejlesztés a percepció valamennyi területére kihat: vizuális, akusztikus, taktilis, és motoros funkciókra egyaránt. A fejlesztés játékos formában történik, lényege a sokoldalú tapasztalatszerzés, amelyben a gyerekek kipróbálhatják önmagukat, örömmel kísérletezhetnek, kreativitásuk, fantáziájuk kitárul.

A foglalkozásokra hetente egy – két alkalommal kerül sor.

A fejlesztés területei

1. Anyanyelvi fejlesztés.
2. Vizuomotoros készségek fejlesztése
 - testséma, mozgáskoordináció és egyensúlyérzék fejlesztése,
 - vizuális észlelés fejlesztése,
 - finommotorika és a taktilis észlelés fejlesztése.
3. Mennyiség és számfogalom kialakítása, fejlesztése.

1. Anyanyelvi fejlesztés

Célja

A nyelvi elmaradások korrekciója, a grammatikai struktúrák fejlesztése, a beszédészlelés, beszédmegértés és a kifejezőkészség fejlesztése.

A gyerekeket körülvevő világ megismerése, a lényegkiemelő funkciók fejlesztése.

Feladata

- A gyerekek beszédkedvének felkeltése, önkifejezésének, közlési vágyának, kapcsolatteremtési igényének elősegítése.
- Összefüggések észrevetése, asszociációs képességek fejlesztése.
- Kreativitás, képzelet aktivizálása.
- Percepció bázis fejlesztése.

2. Vizuomotoros készségek fejlesztése

a. Testséma, mozgáskoordináció és egyensúlyérzék fejlesztése

Célja

Segítse a gyermeknek megismernie önmagát, az önmagáról alkotott kép kialakítását, mielőtt a világról szerzett ismereteit rendszerbe foglalná.

Feladata

- Testrészek tudatosítása.
- Érzékszervek funkciójának ismerete.
- Mozgás, mozgásutánzás, egyensúlyérzékelés fejlesztése.
- A téri helyzetek, viszonyok észlelésének kialakítása.
- Bal – jobb irányok megkülönböztetése, laterális kialakítása.
- A szimmetria felfedeztetése.

b. Vizuális észlelés fejlesztése

Célja

A gyerekek sok mozgással, cselekvéssel, a különböző perzepciós csatornák együtműködésével az őket körülvevő világról egyre pontosabb ismereteket, tapasztalatokat gyűjtsenek.

Feladata

- Szem – kéz koordináció fejlesztése.
- Alakállandóság kialakítása.
- Alak – háttér felfogása.
- Vizuális megfigyelő és elemző készség fejlesztése: vizuális memória, ritmus, időrend, szerialitás.
- Vizuális helyzet, pozíció felismerése.

c. Finommotorika és a taktilis észlelés fejlesztése

Célja

Az írástanuláshoz szükséges finommozgások kialakítása, a vizuális megfigyelőképesség, differenciáló képesség fejlesztése.

Feladata

- Szem – kéz koordináció fejlesztése.
- Megfelelő testhelyzet, írószertartás, laza csuklómozgások begyakorlása.
- Formaemlékezet, formapercepció fejlesztése.
- Irányok differenciálása.
- Az ábrázoló-készség fejlesztése.
- Színek, formák ismerete.

3. Mennyiség és számfogalom kialakítása, fejlesztése

Célja

A gyermekek kíváncsiságára, érdeklődésére építve problémahelyzetek teremtése, melyben a gyerekek felhasználhatják eddigi ismereteiket, közben fejlődik problémalátásuk és problémamegoldó gondolkodásuk

Feladata

- Játéksituációban teremtett problémahelyzetekben saját gondolataikat mondják el.
- Mennyiségészlelés fejlesztése, mennyiségfogalom kialakítása.
- Számlálás készségének fejlesztése. Számlálás automatizálása.
- Relációs szavak, ellentétpárok alkotása, használata.
- Matematikai alapfogalmak megtapasztalása, használata.
- Térben és síkban való tájékozódás fejlesztése
- Játékok csoportosítása, összehasonlítása, tapasztalatok megfogalmazása.
- Vizuomotoros és grafomotoros készségek fejlesztése.
- Soralkotásos feladatok, szerialitás fejlesztése.
- Figyelem, emlékezet, gondolkodás fejlesztése.
- Geometriai ábrák felismerése, egyeztetése, kirakása.

A fejlődés várható eredménye óvodáskor végére

- A tanköteles gyerekek a foglalkozások hatására behozzák a tanév elején tapasztalt lemaradásaikat, és felvételt nyernek az általános iskola első évfolyamára.

7. A pedagógiai program erőforrásai (Tárgyi, személyi feltétel)

7.1. Tárgyi feltételek

Alapelveink:

- a berendezések a gyermek változó testméretéhez igazodóak, könnyen mozgathatóak legyenek,
- a szabványelőírásoknak, EU. szabványnak megfeleljen,
- a játékok, eszközök esztétikusak, könnyen tisztán tarthatóak legyenek,
- biztonságos, a balesetveszély elkerülése.

7.1.1. Tárgyi feltételeink

- A tárgyi feltételeinket folyamatosan bővítjük (saját forrásból, pályázati, szponzori adományokból) és cseréljük.
- Az óvoda épületei folyamatosan karbantartottak. Egészséges a fűtés, csoportszobák megvilágítása.
- Udvarunkon megfelelő az árnyékos és napos felületek aránya, föld felületét rendszeresen felújítjuk gyöngykvaccsal.
- Az udvaron lévő fajtékok (hinták, csúszdák, babakárok, famászókák) a szabványelőírásoknak, az EU szabványnak, a gyermek biztonságának megfelelnek.
- A homokozókat homokozó-takaró védi.

- Pályázati pénzből az udvaron ivókút került kialakításra. A tudatos környezeti nevelést megalapozza az udvarunkon kialakított komposztáló folyamatos használata.
- Csoportszobák mérete megfelelő (általában 50 nm). Berendezésük praktikus a gyermekek változó testméreteihez igazodó (pl. szék mérete kiscsoportban, nagycsoportban más). Esztétikus környezetbarát. Minden teremben nagytükör van!
- A csoportszobák tárgyait folyamatosan (anyagi lehetőségeinkhez mérten) bővítjük, cseréljük A csoportszobában használatos játékokat állandóan bővítjük.
- Tornaszobánk berendezése megfelelő , a játékeszközöket folyamatosan bővítjük (Wesco játékok, eszközök). Tornaszoba kialakítása, berendezése, speciális fejlesztő eszközeinek beszerzése nagyobb részt önerőből történt, kismértékben pályázati pénzből.
- Felzárkóztatópedagógusunk és a logopédus kellemesen berendezett, jól felszerelt „ kiskuckóban” szobában dolgozik. Óriási tükör segíti munkáját.
- Egészséges környezetet biztosítunk a csoportszobákban elhelyezett párologtatók és a pályázati pénzből vásárolt atkaporszívó segítségével
- Eszköztárunk:
 1. Könyvtárunkban: szakkönyvek és gyermekkönyvek szép számmal vannak. Folyamatosan bővítjük.
 2. Audió-vizuális eszköztár: színes TV, videolejátszó, diaképkivetítő; minden csoportszobában található: a mini-hifi torony, a rádiósmagnó a diavetítő, magnó-videokazetták, hangkazetták, CD-k, diafilmek, diaképek, amelyek segítik hatékonyabbá tenni mindennapi nevelő- munkát.
- Számítógépek segítik az adminisztrációs, nevelőmunkát.

7.1.2. Alapelveink a tárgyi erőforrások fejlesztésére

A program szerinti nevelőmunka a gyermekek változatos tevékenységének biztosítására épül, Évente összehasonlító felmérést végzünk az óvoda valamennyi csoportjára vonatkoztatva, hogy megállapítsuk a megfelelőséget. Igénylistánkban gyűjtjük össze a hiányzó eszközök , fejlesztési elvárásokat, melyek teljesítését az éves költségvetéssel a mindenkori lehetőségek határain belül tudunk megvalósítani.

Az eszközlista összeállításában meghatározó alapelveink

- minőség,
- mennyiség,
- nevelői hatás,
- célszerűség, igények kielégítése.

7.2. A program humán erőforrásai (Személyi feltételeink)

Az óvodánkban a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. 23,25 fő alkalmazott (teljes foglalkoztatottság) gondoskodik a ránk bízott gyermekek szakszerű ellátásáról. A nevelőmunka kulcsszereplője az óvodapedagógus, akinek személyisége meghatározó a gyermek számára.

Személyi feltételek

Munkakör	Engedélyezett létszám fő	Betöltött létszám fő
Nevelőtestület	14 fő	14 fő
Óvodavezető	1 fő	1 fő
Óvónő	12 fő	12 fő
Fejlesztőpedagógus	1 fő	1 fő
Óvodai alkalmazott	8 fő	8 fő
Óvodai titkár	1 fő	1 fő
Dajka	6 fő	6 fő
Összesen:	23 fő	23 fő

Az óvodapedagógusok döntő többsége 10-15 éve dolgozik az óvodában. Együtt írtuk a helyi pedagógiai programunkat és most együtt végezzük a felülvizsgálatot. A testületből 3 főnek már szakvizsgája is van . (Jelenleg is 1 fő, készül szakvizsgára).

Óvodapedagógusaink közül 3 fő végezte el a gyógypedagógiai asszisztensképzőt. A program megírása óta több óvodapedagógus sikeresen tett eleget a 120 órás továbbképzésnek, a többiek is folyamatosan szakmai továbbképzéseken vesznek részt.

Dajkák egyéb végzettség mellett 5 fő dajkaképzőt is végzett.

A kialakított kellemes légkörben, barátságos környezetben, hivatástudattal vállalt gyermekszeretettel végezzük mindennapi munkánkat.

Programunk az óvodapedagógusok elsődleges hangsúlyozása mellett támaszkodik az óvoda valamennyi dolgozójának munkájára és megkívánja:

- az azonos szemléletet a nevelésben,
- a hiteles gyermekszeretetet,
- az óvoda célkitűzéseinek segítését,

- a program alapelvei szerinti munkavégzést,
- az óvodán belüli jó kapcsolatot, együttműködést,
- a kiegyensúlyozott derűs légkör

Az óvodában folyó nevelőmunka minőségének meghatározója:

- az önképzés folyamatos biztosítása,
- szakmai munka eredményes működése, mellyel a folyamatos fejlesztést biztosítjuk,
- az óvodai partnerei körében végzett igény és elégedettség vizsgálatok,
- az ezekre épülő minőségfejlesztési folyamatok.

8. A program alkalmazásának feltételrendszere

Helyi szabályzatok az óvodai irányításban (folyamatos karbantartása az aktuális jogszabályoknak megfelelően)

- Szervezeti Működési Szabályzat (SZMSZ)
- Közalkalmazotti Szabályzat
- Munka – és Balesetvédelmi Szabályzat
- Tűzvédelmi Szabályzat
- Szülői választmány terve
- Csoport SZK terve
- Az óvodavezető éves szakmai, pedagógiai, irányítási munkaterve

Belső szervezési rend

- Munkarend: az óvoda nyitva tartása, munkabeosztás rendje, kötelező óraszám, átfedési idő meghatározása.
- Munkamegosztás (feladat és felelősség, vezető és vezető-helyettes óvodatitkár között, óvónők-dajkák, óvónő-óvónő között).
- Információáramlás: személyre, folyamatra, feladatra.

Szervezés napi gyakorlata

- Szakellátás (szorgalmi és nyári időben) *az óvoda teljes nyitvatartása alatt.*
- Gyülekezés, távozás.
- Csoportok együttműködésének elvi, rendszere.
- Működési elvek.

Szervezeti és időkeretek

- Gyermekcsoportok szervezése, alakítása, jellegzetességei (hat csoport: homogén és/vagy vegyes csoportok).

Behatároló tényezők:

- Nevelési cél.
- Család-gyermek igény.
- Személyi-tárgyi feltételek.
- Csoportban lévő gyermekek kora, fejlettsége.

A program a csoportszervezés, napirend, hetirend kialakítása terén, a hazai óvodapedagógiai hagyományok kialakítását figyelembe véve rugalmasságot biztosít, az óvodai élet megszervezésénél maximálisan biztosítani kívánja a gyermeki jogokat.

Napirend tartalmazza

- A játék folyamatát.
- A gyermekek egész napos tevékenységét.
- A szervezett tanulást és formáit.
- Az étkezés, mozgás, pihenés arányát.

A napirend kialakítása az óvónő önálló joga, alkalmazkodva az óvoda egyéb speciális tevékenységéhez: pl: szeptembertől május végéig, és a nyári időszak alatt.

A napirend módosulhat:

- A gyermek kora, fejlettsége függvényében.
- A terem és udvar használatában.
- Időjárás függvényében.
- Speciális feladatok végzése esetén.
- Egyéb esetek: pl: betegség, ünnepek alkalmával stb.

A hetirend

- Nem napszakokhoz igazodik, hanem egy-egy környezeti téma köré csoportosul.
- A kompetencia témaköröihez

Hetirend alapja

- A gyermekek korának figyelembevétele.
- Tárgyi feltételek, egyéb egyedi feltételek.
- A szülők igénye.

Szervezett tanulás munkaformái

- Egyéni, differenciált foglalkoztatás: részképességek fejlesztése egyéni igény szerint.

- Makro- és mikrocsoportos.
- Frontális.

Szervezett tanulás formái

Az óvodapedagógus joga és feladat, hogy csoportja ismeretében, adott témakörben és szituációban kötött vagy kötetlen tevékenységek lehetőségét választja kiemelt szerepet biztosítva a játéknak.

- Kötött tevékenység esetén is törekedni kell az oldott, családi légkör megvalósítására. Szakítani kell a merev keretek alkalmazásával (pl. körbeültetés, frontális foglalkoztatási forma túlsúlya, direkt módszerek stb.).
- Kötetlen tevékenység alkalmával a gyermekek érdeklődése alapján mindig változó létszámú és személyi összetételű kis csoporttal foglalkozik az óvodapedagógus.
- A kisebb létszámból adódóan nagyobb lehetőség nyílik az egyéni bánásmód és a differenciált foglalkoztatás megvalósítására, a gyermek fejlődési ütemének figyelembevételére. A gyermek érdeklődése szerint elkezdett tevékenység délután, vagy napokon keresztül is folytatódhat. Ehhez a két óvodapedagógus összehangolt munkája szükséges. A kötetlen forma már önmagában differenciálást tesz lehetővé, hiszen a gyermek választ, differenciál saját képességei alapján. Az óvodapedagógusnak figyelnie kell a kezdeményezéstől távolmaradó gyermekekre, hogy játékuik zavartalan legyen, illetve ők ne zavarják társaikat a foglalkozásban. Ügyelni kell arra, hogy témakörökhöz kapcsolódó tevékenységekből sorozatosan ne maradjon ki egy gyermek sem.

A kötött és kötetlen tevékenységeket egyaránt haszna át a játékosság, az élményt adó oldott légkörben való cselekvés. Fontos a két tevékenységi forma között az ésszerű arány kialakítása.

A program alkalmazása során nem csak a bizonyos részképességekben lemaradt gyermekek fedezhetők fel, hanem azok a gyermekek is, akik bizonyos területeken speciális kiemelkedő képességgel rendelkeznek.

Ebben az esetben is feladata az óvodapedagógusnak:

- a szülők figyelmének felhívása a gyermek kiemelkedő képességére,
- megfelelő tárgyi feltételek biztosítása a tehetség kibontakoztatásához,
- az óvodapedagógus folyamatos felkészülése a speciális képességek kibontakoztatásához,
- differenciált egyéni bánásmód tudatos alkalmazása.

9.Tervezés helyi dokumentumai

A helyi program céljait, eredményeit, eszközeit, a megvalósítás folyamatában rögzíteni szükséges.

9.1. Alapvető és kötelező dokumentumok a következők:

- Csoportnapló
- Tervezési rendszerek:
 - éves terv;
 - nevelési terv-negyedéves ciklusokra bontva,
 - heti ütemterv

–

Nevelési terv negyedéves ciklusokra bontva

	Beszoktatási, visszaszoktatási és I. negyedév	II.	III.	nyári terv
3-4 évesek	09.01.-12.31.	01.01.- 03.15.	.03.16.- 05.31	
4-5 évesek	09.01.-12.31.	01.01.- 03.15.	03.16.- 05.31.	
5-6-7-8 évesek	09.01.-12.31.	01.01.- 03.15.	03.16.- 05.31.	
3-7-8 évesek				06-07-08. hó

- Felvételi és mulasztási napló, étkezési-nyilvántartás.
- Gyerekekről készített : - gyermekekről készített mérések
 - egyéni fejlettségi lapok
- Gyermek egészségügyi törzslapja a védőnő kezeli.

Érvényességi rendelkezések

Az óvodai pedagógiai program érvényességi ideje:
2013. szeptember 01-től – visszavonásig

Az óvodai pedagógiai program módosításának kötelező indoka:

- törvényi jogszabály változás,
- fenntartó által meghatározott feladatváltozás.

Lehetséges indoka:

- sikeres innováció eredményeinek beépítése,
- a minőségfejlesztési munka eredményeinek beépítése, illetve kevésbé eredményes elképzeléseinek elhagyása.

Az óvodai pedagógiai program nem kötelező módosítását – a vezetőnek benyújtott írásbeli előterjesztés után, a nevelőtestület 50+1%-os támogatásával - kérheti a Közalkalmazotti Tanács elnöke, mint döntés előkészítő és érdekegyeztető fórum képviselője.

Az óvodai pedagógiai program nyilvánossága:

- minden csoportban és a fejlesztőpedagógus játszószobájában megtalálható.
- egy példány az óvodavezető irodájában.
- A szülők részére készített rövidített változat minden szinten megtalálható.

LEGITIMÁCIÓS ZÁRADÉK

A Pedagógiai Programot az óvoda nevelőtestülete 2013. . augusztus 30. napján tartott határozatképes ülésén 14 igenlő szavazattal elfogadta.

.....

nevelőtestület képviselőjében

Az intézményvezető a Szülői Munkaközösség értekezletén a Pedagógiai Programot ismertette. A Szülői Munkaközösség tagjai a Pedagógiai Programot tartalmát megismerte, véleményezési jogával élt.

Budapest 2013. augusztus 30.

:

.....

Szülői szervezet képviselője

A Pedagógiai Programot az intézményvezető...I-328/2013 határozati szám alatt jóváhagyta.

Budapest 2013. augusztus. hó 31 nap

.....

Intézményvezető

T a r t a l o m

Az óvoda jellemző adatai
Bevezető gondolatok
Helyzetkép
Óvodaképünk
Gyermekeképünk
Jövőképünk

1. Programunk alapelvei, célja, feladata

2. A nevelés általános feladatai

2.1. Egészséges életmód alakítása

2.2. Az érzelmi, erkölcsi nevelés és a szocializáció biztosítása

2.3. Az anyanyelvi és értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása

3. A tevékenység tartalmi kerete

3.1. A környező világ tevékeny megismerése

3.2. A matematikai műveltség, tapasztalás megalapozása

3.3. Ünnepek, hagyományok

4. A program tevékenységi formái

4.1. A játék

4.2. Játék és tanulás összekapcsolása

4.3. Komplex művészetre nevelés

4.4. Verselés mesélés

4.5. Ének, zene énekes játékok, gyermektánc

4.6. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

4.7. A mozgás

4.8. Munka jellegű tevékenységek

5. Kapcsolatok rendszere

5.1. Óvoda-család

5.2. Bölcsőde- óvoda

5.3. Civil szervezetek

5.4. Óvoda- közművelődési intézmények

5.5. Az óvodai nevelő munkát és a
családi nevelést segítő intézmények

5.6. Óvoda-iskola

6. Az óvoda egyéb szolgáltatási, tevékenységei
 - 6.1. Gyermekvédelem az óvodában
 - 6.2. Sajátos nevelési igényű gyermekek
 - 6.3. Etnikai kisebbség óvodai nevelése
 - 6.4. Esélyegyenlőség
 - 6.5. A fejlesztőpedagógus munka koncepciója

7. A nevelési program erőforrásai
 - 7.1. Tárgyi feltételek
 - 7.2. A program humán erőforrásai

9. Tervezés helyi dokumentumai

Érvényességi rendelkezések

Legitimációs záradék

Melléklet

- Óvodai Integrációs Program
- „Gyere velem” drámapedagógiai az óvodában
- „Tedd és mondd” anyanyelvi fejlesztőprogram